

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 1001

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Joi, 29 octombrie 2020

SUMAR

	Pagina	Nr.	Pagina
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE			
Decizia nr. 430 din 23 iunie 2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 alin. (2) lit. a), alin. (3) lit. a) și alin. (4) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice	2-3	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Almășan Ioan	34
Decizia nr. 641 din 23 septembrie 2020 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996	4-17	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Amititeloaie Alin	35
*		Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Ancuta Teodor	36
Opinie separată	17-20	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Andronache Emanoil.....	37
Decizia nr. 644 din 24 septembrie 2020 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului	21-28	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Antemie Cristinel Dinu	38
ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE			
Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Abălaru Iulian-Alexandru	29	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Anghel Ion-Eduard	39
Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Achim Stefan-Decebal	30	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Antohi Adrian Gabriel	40
Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Agurida Ion.....	31	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Ardelean Gavril	41
Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Alecsandru Dragoș.....	32	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Arnautu Decebal	42
Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Alexandrescu Ana Florina-Katerina	33	Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Aron Ciprian Sorin	43
		Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Asandei Ionuț-Virgil	44
		Raport detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	45-47

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 430

din 23 iunie 2020

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 alin. (2) lit. a), alin. (3) lit. a) și alin. (4) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 alin. (2)—(4) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, excepție ridicată de Costinel Cristian Militaru în Dosarul nr. 11.979/63/2017 al Tribunalului Dolj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale și care constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 644D/2018.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. Se arată că art. 78 din Constituție, invocat în susținerea excepției de neconstituționalitate, nu are incidență în cauză, precum și că textul criticat reglementează aplicarea în timp a Legii-cadru nr. 153/2017, ale cărei prevederi se aplică etapizat începând cu 1 iunie 2017.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 28 martie 2018, pronunțată în Dosarul nr. 11.979/63/2017, **Tribunalul Dolj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 alin. (2)—(4) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice**, excepție ridicată de Costinel Cristian Militaru într-o cauză având ca obiect soluționarea unei acțiuni formulate împotriva deciziei angajatorului de stabilire a drepturilor salariale ale autorului excepției de neconstituționalitate.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că textul criticat încalcă art. 78 din Constituție și art. 12 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, în măsura în care permite o interpretare în sensul că pct. 2 din nota la pct. 2.4 lit. b) din cadrul cap. II al anexei nr. VIII intră în vigoare la o altă dată decât 1 iulie 2017, când a intrat în vigoare Legea-cadru nr. 153/2017.

6. **Tribunalul Dolj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Se arată că textul criticat reglementează aplicarea în timp a legii și nicidecum intrarea în vigoare a

acesteia. Se mai subliniază că între momentul intrării în vigoare a legii și cel al ieșirii sale din vigoare se situează timpul de aplicare a legii, care, în Legea-cadru nr. 153/2017, este reglementat de art. 38.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum a fost formulat, îl constituie dispozițiile art. 38 alin. (2)—(4) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 492 din 28 iunie 2017. Curtea reține că, în realitate, obiectul excepției de neconstituționalitate, având în vedere funcția autorului acesteia, îl reprezintă dispozițiile art. 38 alin. (2) lit. a), alin. (3) lit. a) și alin. (4) din Legea-cadru nr. 153/2017, care au următorul cuprins: „(2) *Începând cu data de 1 iulie 2017:*

a) se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna iunie 2017, până la 31 decembrie 2017, cuantumului brut al salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție și indemnizațiilor de încadrare, precum și cuantumului sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul brut lunar, indemnizația brută de încadrare, solda lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții; [...]

(3) Începând cu data de 1 ianuarie 2018 se acordă următoarele creșteri salariale:

a) cuantumului brut al salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare, precum și cuantumului brut al sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor, premiilor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din salariul lunar brut, indemnizația brută de încadrare, solda lunară/salariul lunar de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice se majorează cu 25% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2017, fără a depăși limita prevăzută la art. 25, în măsura în care personalul respectiv își desfășoară activitatea în aceleași condiții; [...]

(4) În perioada 2019—2022 se va acorda anual o creștere a salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare, fiecare creștere reprezentând 1/4 din diferența dintre salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare prevăzute de lege pentru anul 2022 și cel/cea din luna decembrie 2018. Creșterea respectivă și data de aplicare se stabilesc prin legea anuală a bugetului de stat cu respectarea prevederilor art. 6 lit. h).”

11. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin prevederilor constituționale ale art. 78 privind intrarea în vigoare a legii.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, în esență, autorul acesteia apreciază că dispozițiile art. 38 alin. (2) lit. a), alin. (3) lit. a) și alin. (4) din Legea-cadru nr. 153/2017 sunt neconstituționale în măsura în care permit o interpretare în sensul că pct. 2 din nota la pct. 2.4 lit. b) din cadrul cap. II al anexei nr. VIII intră în vigoare la o altă dată decât 1 iulie 2017, când a intrat în vigoare Legea-cadru nr. 153/2017.

13. Curtea reține că dispozițiile criticate reglementează aplicarea etapizată a legii salarizării, după cum urmează: (i) între 1 iulie—31 decembrie 2017 drepturile salariale se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna iunie 2017; (ii) între 1 ianuarie—31 decembrie 2018 drepturile salariale se majorează cu 25% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2017; (iii) în perioada 2019—2022 se acordă anual o creștere a salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare, fiecare creștere reprezentând 1/4 din diferența dintre salariul de bază, solda de funcție/salariul de funcție, indemnizația de încadrare prevăzute de lege pentru anul 2022 și cel/cea din luna decembrie 2018. Pct. 2 din nota la pct. 2.4 lit. b) din cadrul cap. II al anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 153/2017 prevede că: „Personalul prevăzut la lit. a) și b) [funcțiile specifice Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară de conducere sau de execuție din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene — s.n.] beneficiază de o majorare a salariului de bază de 15%.”

14. Prin urmare, ipoteza pct. 2 din nota la pct. 2.4 lit. b) din cadrul cap. II al anexei nr. VIII la Legea-cadru nr. 153/2017 nu reglementează creșterile etapizate ale drepturilor salariale, ci vizează stabilirea în sine a drepturilor salariale ca urmare a reîncadrării realizate conform art. 36 alin. (1) din Legea-cadru nr. 153/2017, care prevede că: „La data intrării în vigoare a prezentei legi, reîncadrarea personalului salarizat potrivit prezentei legi se face pe noile funcții, grade/trepte profesionale, gradație corespunzătoare vechimii în muncă și vechime în

specialitate/vechime în învățământ avute, cu stabilirea salariilor de bază, soldelor de funcție/salariilor de funcție, indemnizațiilor de încadrare și indemnizațiilor lunare potrivit art. 38.” Prin urmare, revine instanței judecătorești competente să stabilească dacă majorarea salariului de bază cu 15% prevăzută în pct. 2 din notă, care se referă la stabilirea bazei salariale, vizează o obligație distinctă de art. 38 din lege, nesupusă majorărilor salariale etapizate reglementate de acest text de lege.

15. Prin urmare, Curtea reține că aspectele învederate de autorul excepției de neconstituționalitate reprezintă chestiuni ce țin de aplicarea și interpretarea legii. Curtea, în jurisprudența sa, a reținut că interpretarea și aplicarea legii vizează identificarea normei aplicabile, analiza conținutului său și o necesară adaptare a acesteia la faptele juridice pe care le-a stabilit, iar instanța de judecată este cea care poate dispune de instrumentele necesare pentru a decide cu privire la aceste aspecte (a se vedea Decizia nr. 838 din 27 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 461 din 3 iulie 2009). Printr-o jurisprudență constantă, Curtea s-a pronunțat cu privire la competența exclusivă a instanțelor judecătorești de a soluționa probleme care țin de interpretarea și/sau aplicarea legii. Astfel, prin Decizia nr. 504 din 7 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 941 din 22 decembrie 2014, paragraful 14, Curtea s-a pronunțat în sensul că, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992, aceasta asigură controlul de constituționalitate a legilor, a ordonanțelor Guvernului, a tratatelor internaționale și a regulamentelor Parlamentului, prin raportare la dispozițiile și principiile Constituției. Așadar, aplicarea și interpretarea legii nu intră sub incidența controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională, acestea fiind de resortul exclusiv al instanței de judecată care judecă fondul cauzei, precum și, eventual, al instanțelor de control judiciar, astfel cum rezultă din prevederile coroborate ale art. 126 alin. (1) și (3) din Constituție [a se vedea și Decizia nr. 218 din 9 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 609 din 24 iulie 2019, paragraful 25].

16. În consecință, Curtea reține că, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, „se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată”, iar nu cu privire la aspectele de interpretare și aplicare a legii în concret la o cauză. Aceste aspecte excedează competenței Curții Constituționale, astfel încât, potrivit art. 2 alin. (2) și (3) din Legea nr. 47/1992, excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă.

17. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 38 alin. (2) lit. a), alin. (3) lit. a) și alin. (4) din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, excepție ridicată de Costinel Cristian Militaru în Dosarul nr. 11.979/63/2017 al Tribunalului Dolj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Dolj — Secția conflicte de muncă și asigurări sociale și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 23 iunie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 641

din 23 septembrie 2020

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii
pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia- Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Atila	— judecător
Simina Popescu-Marin	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a prevederilor Legii pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, obiecție formulată de 40 de senatori membri ai Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal și ai Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România, în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție, al art. 11 alin. (1) lit. A.a) și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată.

2. Cu **Adresa nr. XXXV 2729 din 3 iulie 2020**, secretarul general al Senatului a trimis Curții Constituționale obiecția de neconstituționalitate, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3712 din 3 iulie 2020 și constituie obiectul Dosarului nr. 892A/2020.

3. **În motivarea obiecției de neconstituționalitate**, autorii acesteia formulează critici extrinseci și intrinseci de neconstituționalitate.

4. Astfel, sub aspect extrinsec, autorii sesizării prezintă derularea procedurii legislative pentru adoptarea Legii pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 și susțin că legea criticată contravine art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție, fiind adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului. Se arată că în cadrul dezbaterii Senatului asupra propunerii legislative au fost introduse în corpul legii mai multe amendamente care modifică în mod esențial forma legii adoptată de Camera Deputaților. Or, Camera decizională are un drept de a decide forma finală a legii, însă fără a încălca principiul bicameralismului dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale. În forma adoptată tacit de Camera Deputaților, propunerea legislativă cuprindea un număr de 25 de modificări ale legii, în timp ce legea adoptată de Senat este structurată pe trei articole, numerotate cu cifre romane, primul cuprinzând textul propriu-zis al modificărilor și completărilor aduse Legii concurenței nr. 21/1996, fiind aduse nu mai puțin de 20 de modificări față de forma Camerei Deputaților, iar ultimele două articole ale legii criticate au natura unor norme cu caracter tranzitoriu care, în cazul art. II, ridică probleme de neconstituționalitate intrinsecă.

5. Autorii sesizării arată că, drept urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție, Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, a adoptat tacit proiectul de lege menționat într-o formă a legii identică cu cea a inițiatorului actului normativ. În calitate de Cameră decizională, Senatul a adoptat legea supusă controlului de constituționalitate în ședința din data de 30 iunie 2020, amendând substanțial fondul reglementării.

6. Analizând parcursul legislativ al legii criticate și comparând formele acesteia din momentul inițierii și de la momentul adoptării, autorii sesizării arată că în Camera Deputaților, ca primă Cameră sesizată, textul și soluțiile adoptate de Senat nu au fost dezbătute, legea dedusă controlului fiind semnificativ modificată de către Camera decizională față de forma inițiatorului și a primei Camere sesizate. Adoptând în calitate de Cameră decizională Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, Senatul a sustras dezbaterii și adoptării primei Camere sesizate toate completările care vizează aspecte importante ale legii. Prin urmare, prima Cameră sesizată nu a avut ocazia să analizeze, să dezbată și să hotărască asupra soluțiilor legislative nou-introduse de Camera decizională. Astfel, Senatul a realizat o modificare de ordin cantitativ care, prin ea însăși, este de natură să determine încălcarea principiului bicameralismului, deoarece aceasta este însoțită de modificări de concepție a reglementării.

7. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit în numeroase cazuri că, ori de câte ori Camera decizională instituie reglementări noi, ce nu au fost supuse dezbaterii decât în Camera decizională, acest lucru înseamnă încălcarea prevederilor constituționale care consacră principiul bicameralismului. Mai mult, în cazul de față, configurația actului normativ adoptat de Senat este semnificativ diferită de cea supusă dezbaterii Camerei Deputaților, iar acest fapt nu rezultă dintr-o simplă restructurare a materiei, ci din adoptarea unor reglementări noi, care nu au legătură și nu derivă din reglementarea inițială. De asemenea, autorii sesizării consideră că, prin modul în care a fost adoptată, legea contravine prevederilor Constituției, fiind deturnată voința inițiatorilor. În acest sens, sunt invocate considerente din jurisprudența Curții Constituționale referitoare la principiul bicameralismului, spre exemplu Deciziile nr. 62 din 13 februarie 2018, nr. 472 din 22 aprilie 2008, nr. 624 din 26 octombrie 2016 și Decizia nr. 190 din 27 mai 2020.

8. În susținerea criticii vizând existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului, autorii sesizării prezintă un tabel cuprinzând formele legii adoptate de Camera Deputaților și de Senat și subliniază că Senatul, în calitate de Cameră decizională pentru dispozițiile care se circumscriu art. 117 alin. (3) din Constituție, a adoptat numeroase soluții legislative care nu au făcut obiectul analizei Camerei Deputaților și care au schimbat în mod semnificativ configurația legii. De asemenea, autorii sesizării susțin că doar aspectele cuprinse la capitolul IV „Consiliul Concurenței”, art. 14—31 din Legea concurenței nr. 21/1996, redenumit conform propunerii legislative „Înființarea și funcționarea Consiliului Concurenței și statutul membrilor plenului și personalului de specialitate”, ar fi putut face obiectul dezbaterii Senatului în calitate de Cameră decizională, celelalte aspecte, care nu implică modificarea normelor de funcționare a autorității administrative autonome, fiind de competența decizională a Camerei Deputaților, având ca primă cameră sesizată Senatul, cum de altfel a și fost inițiată procedura, prin depunerea propunerii legislative la Senat ca prima cameră sesizată.

9. Ca motive de neconstituționalitate intrinsecă, autorii sesizării susțin că prevederile art. II din Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 aduc atingere dispozițiilor art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii civile, ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, precum și ale art. 148 alin. (2) din Legea fundamentală, prin nerespectarea principiului supremației dreptului Uniunii Europene asupra dreptului național.

10. Astfel, referitor la principiul neretroactivității legii, se invocă literatura de specialitate (Eliescu M., *Aplicarea legii civile în timp și spațiu, Conflicttele de legi*, în: *Tratat de drept civil*, vol. I, Partea generală, de Tr. Ionașcu ș.a., București: Editura Academiei, 1967), potrivit căreia, „dacă ceea ce s-a făcut în conformitate cu legea în vigoare ar putea fi neconținut stricat de legea nouă, orice prevedere în timp ar fi cu neputință și ordinea juridică însăși ar fi amenințată pe măsură ce s-ar slăbi încrederea în securitatea drepturilor, în stabilitatea circuitului civil... . Dacă legea nouă nu ar respecta ceea ce a fost făcut în cadrul prevederilor legii vechi, încrederea ar dispărea și, odată cu ea, ar fi atinsă autoritatea legii, căci voința de a da ascultare permisiunilor, poruncilor și opiniilor legale ar fi, desigur, în bună măsură demobilizată dacă cel ce s-a supus lor nu ar fi sigur că, procedând astfel, va sta sub scutul legii”. În raport cu acestea, se susține că, potrivit prevederilor art. II din Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, se procedează la o demitere în bloc a membrilor actuali ai Consiliului Concurenței, ca urmare a depunerii jurământului de către membrii Consiliului Concurenței ce vor fi numiți prin hotărâre a Camerei Deputaților și Senatului, în procedura ce va fi demarată în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a legii. Consecința acestor prevederi constă în încetarea de drept a mandatelor membrilor Consiliului Concurenței aflați în exercitarea funcției, cu nerespectarea duratei de 5 ani prevăzută de art. 15 din Legea concurenței nr. 21/1996. Se introduce astfel, în mod artificial, o cauză de încetare a mandatelor în curs, printr-o normă inexistentă la data numirii în funcție. Este invocată, de asemenea, jurisprudența instanței de contencios constituțional, prin care, în esență, s-a statuat că legiuitorul este liber să redimensioneze, printr-o lege nouă, durata mandatelor funcțiilor de conducere în alt fel decât legea în vigoare, dar numai pentru viitor, nu și pentru mandatele în curs, altfel ar însemna să nesocotească regula neretroactivității legii, care este normă de nivel constituțional, prevăzută la art. 15 alin. (2) din Constituție (în acest sens, sunt invocate Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, Decizia nr. 61 din 18 ianuarie 2007 sau Decizia nr. 534 din 12 iulie 2017). Totodată, prin încetarea bruscă a mandatelor actualilor membri ai Consiliului Concurenței, ca urmare a aplicării prevederilor art. II din legea criticată, sunt nesocotite prevederile Directivei (UE) 1/2019 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind oferirea de mijloace autorităților de concurență din statele membre astfel încât să fie mai eficace în aplicarea legii și privind garantarea funcționării corespunzătoare a pieței interne — (Directiva ECN+), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 11 din 14 ianuarie 2019, și, implicit, sunt încălcate prevederile art. 148 alin. (2) din Constituție, deoarece noua reglementare aduce atingere obiectivelor stipulate de această directivă. Chiar dacă directiva menționată se află în perioada de transpunere, legiuitorul român nu trebuie să se îndepărteze de la obiectivele instituite prin aceasta, sens în care se invocă jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, care, în Cauza C-212/04 *Konstantinos Adeneler și alții împotriva Ellinikos Organismos Galaktos (ELOG)*, a statuat că, pe perioada prevăzută pentru transpunerea unei directive, statul membru căruia i se adresează trebuie să se abțină de la a lua orice măsuri susceptibile de a compromite în mod serios obținerea rezultatului prevăzut de directivă.

11. Autorii sesizării mai arată că prevederile inserate de Senat la art. II din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 21/1996 apar ca fiind în contradicție cu prevederile Directivei ECN+, pentru următoarele motive: obiectivul Directivei ECN+ este acela de a se asigura că autoritățile naționale de concurență dispun de garanțiile de independență, de resursele și de competențele în materie de aplicare a legii și de impunere de amenzi care le sunt necesare pentru a fi în măsură să aplice articolele 101 și 102 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) în mod eficace. Potrivit art. 4 alin. (2) lit. a) din Directiva ECN+, pentru a se consolida independența operațională a autorităților de concurență, statele membre au obligația de a se asigura că membrii personalului și persoanele din cadrul autorităților naționale administrative de concurență care iau decizii în exercitarea competențelor prevăzute de directivă „sunt în măsură să își îndeplinească atribuțiile și să își exercite competențele de aplicare a articolelor 101 și 102 din TFUE fără intervenții politice și alte influențe din exterior”. Conform art. 4 alin. (3) din Directiva ECN+, persoanele din cadrul autorităților naționale administrative de concurență care iau decizii în exercitarea competențelor prevăzute de directiva menționată pot fi demise numai în cazul în care nu mai îndeplinesc condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin sau în cazul în care s-a constatat că au comis o abatere gravă în temeiul dreptului intern. Condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin și faptele ce constituie abateri grave trebuie să fie prevăzute în prealabil în dreptul intern, ținând seama de necesitatea de a asigura în mod eficace respectarea normelor. În cazul de față, demiterea membrilor Plenului Consiliului Concurenței înainte de expirarea mandatelor nu intervine ca urmare a incidenței vreunui dintre motivele de încetare a atribuțiilor lor care erau prevăzute de Legea nr. 21/1996 la art. 15. Prin urmare, încetarea mandatelor membrilor Plenului intervine pentru un alt motiv decât cele prevăzute de Directiva ECN+. Astfel, în Cauza nr. C- 424/15 *Xabier Ormaetxea Garai, Bernardo Lorenzo Almendros împotriva Administration del Estado*, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a menționat că „articolul 3 alineatul (3a) din Directiva 2002/21, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2009/140, trebuie să fie interpretat în sensul că se opune ca, în urma unei simple reforme instituționale (...) președintele și un consilier, membri ai organului colectiv care conduce autoritatea națională de reglementare care a fuzionat, să fie demisi înainte de expirarea mandatelor lor, dacă nu sunt prevăzute norme care să garanteze că o asemenea demitere nu aduce atingere independenței și imparțialității acestora”. În acest sens, trebuie precizat că prevederile art. 3 alineatul (3a) din Directiva 2002/21 reglementează independența autorităților de reglementare în materia comunicațiilor electronice, similar cu prevederile din Directiva ECN +.

12. Prin urmare, prin adoptarea prevederilor art. II din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 21/1996, poate fi compromis obiectivul urmărit de Directiva ECN+, asigurarea independenței autorităților naționale de concurență, întrucât în cauză se ajunge la încetarea anticipată și imediată a mandatului membrilor în exercițiu ai Plenului Consiliului Concurenței, organ colegial, pentru motive ce nu vizează neîndeplinirea condițiilor necesare pentru efectuarea/realizarea sarcinilor care le revin acestora sau constatarea săvârșirii unei abateri grave în temeiul dreptului intern, prevăzute anterior de lege. Astfel, demersul legislativ de înlocuire a actualei conduceri a Consiliului Concurenței este o intervenție politică, de natură a aduce atingere garanțiilor de independență de care trebuie să se bucure autoritatea română de concurență conform obiectivului declarat al Directivei ECN+, cu atât mai mult cu cât o astfel de intervenție afectează acele proceduri de investigație aflate în etape avansate, respectiv atunci când audierea/ascultarea, deliberarea și motivarea deciziilor trebuie realizate în aceeași

componentă a organului colegial de decizie cu respectarea cvorumului și a termenelor de decădere/prescripție stabilite de lege. Totodată, potrivit art. 4 alin. (4) din Directiva ECN+, „statele membre se asigură că membrii organului decizional al autorităților naționale administrative de concurență sunt selectați, recrutați sau numiți în conformitate cu proceduri clare și transparente, stabilite în prealabil în dreptul intern”. Or, prin modul de reglementare a numirii membrilor plenului Consiliului Concurenței, potrivit noilor prevederi din legea criticată, este eliminat mecanismul clar și transparent ce presupunea selecția candidaților de către Colegiul Consultativ al Consiliului Concurenței, potrivit unei proceduri publicate în prealabil și derulate într-o manieră transparentă, urmată de avizarea propunerilor făcute de această structură de către Guvernul României, audierea candidaților avizați în Parlament și numirea candidaților astfel selectați de către Președintele României. Este evident că lipsa instituirii unui mecanism de selecție, cunoscut în prealabil, care să asigure derularea unui proces transparent de verificare a condițiilor pe care candidații trebuie să le îndeplinească pentru a accede la funcția de membru al Plenului Consiliului Concurenței și, în special, a celei potrivit căreia aceștia trebuie să dea „dovadă de înaltă competență profesională în domeniul concurenței sau ajutorului de stat”, precum și implicarea unei singure autorități a statului român în numirea membrilor Plenului Consiliului Concurenței cresc riscul de politizare a autorității de concurență, cu repercusiuni asupra independenței cerute de normele europene. De asemenea, prin prevederile nou-introduse cu privire la durata mandatelor și procedura de numire a membrilor plenului Consiliului Concurenței, propunerea legislativă criticată își contrazice unul dintre scopurile principale declarate prin expunerea de motive, și anume „întărirea autonomiei instituției și a independenței în procesul de luare a deciziilor și în cel de investigare a practicilor anticoncurențiale”.

13. Totodată, autorii sesizării susțin că prevederile referitoare la stabilirea cuantumului amenzilor prin raportare la cifra de afaceri realizată pe piața relevantă pentru întreprinderile care au o cifra de afaceri sub 1 milion de euro încalcă normele europene și, implicit, prevederile art. 148 alin. (2) din Legea fundamentală, prin nerespectarea principiului supremației dreptului Uniunii Europene asupra dreptului național.

14. Cu privire la introducerea, după alin. (2) al art. 55 din Legea concurenței nr. 21/1996, a două noi alineate, alineatele (21) și (22), prin care stabilirea cuantumului amenzii care va fi aplicată de Consiliul Concurenței urmează să se determine prin raportare la cifra de afaceri realizată pe piața relevantă, atunci când cifra de afaceri totală a contravenientului se situează sub echivalentul în lei a sumei de 1 milion de euro, precum și neaplicarea amenzii în cazul în care cuantumul amenzii se situează sub echivalentul în lei a 100 euro, calculate la cursul de schimb valabil pentru sfârșitul anului anterior luării deciziei, autorii sesizării arată că această prevedere încalcă dispozițiile art. 15 din Directiva ECN+, potrivit căreia cuantumul maxim al amenzii care poate fi impus pentru fiecare încălcare a articolului 101 sau 102 din TFUE nu poate fi stabilit la un nivel mai mic de 10% din cifra de afaceri mondială totală a întreprinderii în cauză. Totodată, această nouă reglementare va conduce la stabilirea unui regim discriminatoriu față de întreprinderile contraveniente implicate în săvârșirea aceleiași fapte prin luarea în considerare a unei baze de calcul diferite pentru stabilirea amenzilor. Mai mult decât atât, în condițiile în care însăși nefurnizarea informațiilor legate de stabilirea pieței relevante și a cifrei de afaceri aferente acesteia constituie o contravenție sancționată prin raportare la cifra ce face obiectul solicitării Consiliului Concurenței, se ajunge la imposibilitatea aplicării legii, respectiv a utilizării mijloacelor de constrângere pentru obținerea informațiilor necesare derulării investigațiilor autorității de concurență.

15. Autorii sesizării susțin, de asemenea, că prevederile privind procedurile și atribuțiile Consiliului Concurenței prin care se modifică art. 19 alin. (2) din Legea nr. 21/1996 încalcă art. 148 alin. (2) din Legea fundamentală prin nerespectarea principiului supremației dreptului Uniunii Europene asupra dreptului național. Astfel, prin desemnarea unui raportor dintre membrii Consiliului, pentru fiecare caz în parte, se aduce atingere independenței funcționale în exercitarea atribuțiilor inspectorilor de concurență, ceea ce pune sub semnul întrebării independența echipelor de investigație în instrumentarea cazurilor din domeniul concurenței, contrar prevederilor Directivei ECN+. Pentru asigurarea independenței inspectorilor de concurență este necesar ca procedurile de lucru să asigure o separare a funcției operative de cea decizională.

16. În considerarea argumentelor expuse, autorii sesizării solicită admiterea sesizării de neconstituționalitate și constatarea neconstituționalității legii în ansamblul său.

17. În continuare, Curtea reține că, prin **Adresa nr. CP 1/994 din 24 iulie 2020**, Președintele României a sesizat Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996. Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție, al art. 11 alin. (1) lit. A.a) și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 4.369 din 24 iulie 2020 și constituie obiectul Dosarului nr. 1.091A/2020.

18. În **motivarea sesizării de neconstituționalitate**, Președintele României formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă.

19. Ca motive de neconstituționalitate extrinsecă, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 a fost adoptată cu încălcarea principiului bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2), prin raportare la art. 75 din Constituție, astfel cum acesta a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale spre exemplu, Decizia nr. 392 din 6 iunie 2018, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016 paragrafele 37 și 38, Decizia nr. 377 din 31 mai 2017 paragraful 45, Decizia nr. 190 din 27 mai 2020 sau Decizia nr. 62 din 13 februarie 2018, paragraful 63).

20. Astfel, se arată că, potrivit *expunerii de motive* a propunerii legislative inițiate în luna decembrie 2017, „îndeplinirea atribuțiilor stabilite prin lege depinde în mod hotărâtor de independența membrilor Plenului Consiliului Concurenței, precum și de independența de opinie a personalului de specialitate care derulează investigațiile”. Potrivit inițiatorilor, prin modificările propuse de prezentul proiect de lege s-au urmărit, în principal: „corectarea anomaliilor aduse Legii concurenței (...) în ceea ce privește desemnarea membrilor organului decizional al Consiliului Concurenței, prin revenirea la procedura inițială, dar simplificată, în care Parlamentul are inițiativa alegerii persoanelor care îndeplinesc criteriile din lege și a audierii acestora; eliminarea unei anomalii care se referă la posibilitatea de numire a unor cetățeni străini în organul decizional (...); întărirea autonomiei instituției și independenței în procesul de luare a deciziilor și în cel de investigare a practicilor anticoncurențiale prin definirea explicită a statutului membrilor și personalului de specialitate (inspectorii de concurență) din cadrul Consiliului Concurenței (...)”. Totodată, potrivit aceluiași document, propunerea legislativă „mai conține modificări pentru a pune de acord celelalte reglementări din Legea concurenței cu propunerile enumerate mai sus și câteva modificări constatate în practică pentru a elimina efectele nedorite care duc la ineficiența utilizării resurselor limitate ale Consiliului Concurenței privind: posibilitatea de a elimina din piață unele microîntreprinderi sau întreprinderi mici prin aplicarea uniformă

a amenzilor de până la 10% din cifra de afaceri în cazul în care acestea intră în categorii de practici anticoncurențiale considerate a fi cele mai grave (...); organizarea și efectuarea de inspecții inopinate pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege, sub control judiciar, prin obținerea unei autorizații judecătorești cum este deja prevăzut în lege, astfel încât instituția să se alinieze la practica Comisiei Europene și a majorității statelor membre ale Uniunii Europene”. Potrivit fișei actului, propunerea legislativă a fost adoptată ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție, fără ca Plenul Camerei Deputaților să voteze modificări față de forma inițiatorilor.

21. Prin raportare la primul criteriu, cel al deosebirilor majore, substanțiale între cele două forme ale Camerelor, analizând forma adoptată de Senat, Cameră decizională, Președintele României observă că în aceasta au fost incluse nu mai puțin de 38 de modificări față de forma Camerei Deputaților și a inițiatorilor, modificări realizate asupra a peste 20 de articole din Legea nr. 21/1996. Aceste modificări au vizat aspecte precum: compunerea Plenului Consiliului Concurenței, modalitatea de numire a membrilor plenului, stabilirea atribuțiilor membrilor Plenului Consiliului Concurenței, modificarea condițiilor pe care aceștia trebuie să le îndeplinească, modificarea reglementărilor în caz de vacanță a funcției de președinte al Consiliului Concurenței, modificarea dispozițiilor referitoare la aspectele examinate și dezbătute în plen de Consiliul Concurenței, funcțiile publice de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței, interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice, modificarea statutului secretarului general și al secretarului general adjunct și, nu în ultimul rând, introducerea art. II și art. III, cu efect direct în ceea ce privește schimbarea conducerii Consiliului Concurenței, în conformitate cu noua procedură și cu noua componentă stabilită prin amendamente aduse în Camera decizională.

22. Din analiza acestor noi dispoziții introduse de Senat rezultă că acestea nu au legătură cu forma inițiatorului sau cu scopul inițiativei legislative, așa cum acesta a fost dezvoltat în *expunerea de motive*. Prin raportare la forma inițiatorilor, ce cuprinde prevederi regăsite integral în forma adoptată tacit de Camera Deputaților, modificările realizate în Camera decizională reprezintă deosebiri majore de conținut, atât prin raportare la amploarea acestora, la importanța aspectelor vizate de Legea nr. 21/1996, dar mai ales prin raportare la consecințele pe care aceste prevederi le vor avea în privința independenței unei instituții cheie a statului român, afectându-i independența, contrar celor avute în vedere de inițiatorii legii în *expunerea de motive*.

23. De asemenea, configurația legii adoptate de Senat, în calitate de Cameră decizională, este una semnificativ diferită față de cea a Camerei Deputaților. Dacă forma inițiatorilor cuprindea un articol cu 25 de puncte, forma adoptată de Senat cuprinde trei articole, primul având un număr de 17 puncte, prin amendamentele admise de Senat fiind realizate intervenții asupra unor prevederi importante ale legii, ce însumează peste 20 de articole.

24. În concluzie, Președintele României consideră că o intervenție legislativă de o asemenea amploare și realizată cu privire la dispoziții de o importanță deosebită din cuprinsul Legii nr. 21/1996, ce reglementează funcționarea unei autorități autonome cu responsabilități clare în statul român și în aplicarea dispozițiilor tratatelor și legislației Uniunii Europene, nu numai că îndepărtează actul normativ de la scopul inițiatorului și de la forma adoptată de Camera Deputaților, dar reprezintă și o încălcare flagrantă a principiului bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2), prin raportare la art. 75 din Constituție, astfel cum acesta a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale.

25. De asemenea, sub aspect extrinsec, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 a fost adoptată de Camera Deputaților cu încălcarea prevederilor art. 75 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 61 alin. (2), precum și cu cele ale art. 147 alin. (4) din Constituție, prin continuarea parcursului legislativ după expirarea termenului de 45 de zile prevăzut de Constituție. Astfel, potrivit informațiilor și datelor cuprinse în fișa privind parcursul legislativ, legea dedusă controlului de constituționalitate a fost adoptată tacit de Camera Deputaților, ca primă Cameră competentă, în data de 13 iunie 2018, ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile, prevăzut de art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție.

26. Propunerea legislativă de modificare a Legii concurenței nr. 21/1996, inițiată de un număr de 112 deputați și senatori, a fost depusă de aceștia la Senat, ca primă Cameră competentă să o dezbată. La data de 11 octombrie 2017, inițiativa legislativă criticată (înregistrată la Senat cu nr. B 481/2017) a fost transmisă de Senat spre avizare Consiliului Legislativ și, în aplicarea art. 111 din Constituție, pentru punct de vedere, Guvernului. În timp ce Guvernul nu a transmis punctul său de vedere, Consiliul Legislativ, prin Avizul nr. 977 din 16 noiembrie 2017, a stabilit că, prin raportare la conținutul normativ, pentru inițiativa legislativă în cauză, primă Cameră competentă este Camera Deputaților, și nu Senatul. Prin urmare, după consultarea Comisiei de constituționalitate, la data de 11 decembrie 2017, Plenul Senatului a decis trimiterea inițiativei legislative la Camera Deputaților ca primă Cameră competentă să o dezbată. Potrivit parcursului legislativ al acestei legi, în data de 18 decembrie 2017, Biroul permanent al Camerei Deputaților a decis solicitarea punctului de vedere al Guvernului și avizului Consiliului Economic și Social. După primirea avizelor, în data de 19 februarie 2018, propunerea legislativă a fost prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților în vederea avizării de către comisiile permanente. Conform art. 75 alin. (2) din Constituție, „*Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită, termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate*”.

27. Aplicând considerente din Decizia Curții Constituționale nr. 646 din 16 octombrie 2018, potrivit cărora termenele de 45, respectiv de 60 de zile, prevăzute de art. 75 alin. (2) din Constituție, sunt termene ce privesc desfășurarea raporturilor constituționale dintre autoritățile publice, deci de drept public, astfel încât acestea se calculează pe zile calendaristice, Președintele României susține că, în ceea ce privește Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, termenul de adoptare tacită de 45 de zile a început să curgă din data de 19 februarie 2018, când propunerea legislativă a fost prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților și au fost sesizate comisiile permanente în vederea elaborării avizelor și, respectiv, a raportului, în conformitate cu art. 113 alin. (11) din Regulamentul Camerei Deputaților, în forma aflată în vigoare la momentul adoptării legii criticate. Întrucât a început să curgă la data de 19 februarie 2018, termenul constituțional de 45 de zile s-a împlinit la data de 4 aprilie 2018.

28. La data de 7 mai 2018, Biroul permanent al Camerei Deputaților a aprobat modificarea termenului de adoptare de la 45 de zile la 60 de zile pentru Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată. Însă, la această dată, era împlinit chiar și termenul constituțional de 60 de zile, care expirase la data de 19 aprilie 2018, termen în care Camera Deputaților ar fi putut să se pronunțe asupra legii criticate în calitate de primă Cameră sesizată, dacă inițiativa legislativă ar fi fost calificată ca fiind o lege de complexitate deosebită. Astfel, indiferent de termenul constituțional considerat a fi aplicabil, acesta se împlinise la data

adoptării legii în prima Cameră sesizată, iar propunerea legislativă trebuia transmisă Camerei decizionale — Senatul — în forma inițiatorului, ca adoptată tacit. Or, prin continuarea procedurii parlamentare după împlinirea termenului de adoptare tacită în data de 4 aprilie 2018, legiuitorul a încălcat dispozițiile art. 75 alin. (2) și ale art. 147 alin. (4) din Constituție. Astfel, la data de 4 aprilie 2018, a intervenit sancțiunea prevăzută la art. 75 alin. (2) din Constituție. După împlinirea acestui termen, nici Camera Deputaților, în ansamblul său, și nicio altă structură de lucru sau de conducere nu ar mai fi putut prelungi termenul de adoptare tacită, formula amendamente sau înscrie legea pe ordinea de zi. Procedând în acest mod, adoptarea legii criticate s-a realizat și cu încălcarea prevederilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, în ceea ce privește modul de calcul al termenelor referitoare la desfășurarea raporturilor constituționale între autoritățile publice prin raportare la considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 646 din 16 octombrie 2018.

29. Ca motive de neconstituționalitate intrinsecă, Președintele României susține că art. I pct. 2 din legea criticată, cu referire la art. 15 alin. (4) lit. f) din Legea nr. 21/1996, contravine prevederilor art. 1 alin. (3), art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (3), precum și art. 147 alin. (4) din Constituție. Astfel, condiția necesară pentru a fi numit în funcția de membru al Consiliului Concurenței, — „să nu fie incapabilă ori să nu fi fost condamnată pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea de 3 ani sau mai mare” — contravine dispozițiilor din Constituție evocate, întrucât instituie o decădere perpetuă din dreptul de a ocupa funcția de membru al Consiliului Concurenței. În acest sens, sunt invocate considerente ale Deciziei Curții Constituționale nr. 304 din 4 mai 2017, paragraful 37, care, în opinia Președintelui României, sunt aplicabile *mutatis mutandis* în prezenta cauză.

30. De asemenea, Președintele României susține că art. I pct. 2 din legea criticată, cu referire la art. 15 alin. (5) din Legea nr. 21/1996, contravine prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție privind calitatea legii. Astfel, condiția necesară pentru a fi numit în calitate de președinte al Consiliului Concurenței, prevăzută de art. 15 alin. (5) din Legea nr. 21/1996, potrivit căreia „persoana propusă pentru funcția de președinte al Consiliului Concurenței trebuie să aibă o vechime de cel puțin 10 ani într-o funcție de demnitate publică sau de conducere cu responsabilități ce implică o înaltă competență profesională și managerială”, contravine prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție, deoarece sintagma „o funcție de conducere cu responsabilități ce implică o înaltă competență profesională și managerială” are un conținut neclar și permite arbitrarul în aplicarea normei. Condiția exercitării anterioare a unei funcții de conducere cu responsabilități ce implică o înaltă competență profesională și managerială nu se regăsește printre condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi numită membru al Consiliului Concurenței, potrivit art. 15 alin. (4) — în forma adoptată prin art. I pct. 2 din legea criticată. Astfel, din analiza sistematică a dispozițiilor ce reglementează atât condițiile ce trebuie îndeplinite pentru a fi numit ca membru al Consiliului Concurenței, cât și a celor care vizează alegerea acestor membri în funcții de conducere, se poate constata că legea nu stabilește o procedură distinctă pentru alegerea președintelui Consiliului Concurenței, față de ceilalți membri. Prin urmare, pentru a fi ales în funcția de președinte al acestei instituții, este suficient ca o persoană să îndeplinească condițiile pentru a fi aleasă ca membru al Consiliului Concurenței. Or, noua cerință prevăzută la alin. (5) va putea fi îndeplinită numai dacă aceasta ar fi înscrisă și printre condițiile de la art. 15 alin. (4). Din această perspectivă, în lipsa unei atare prevederi în cuprinsul art. 15 alin. (4), legea este neclară, lipsită de previzibilitate și susceptibilă de interpretări, ceea ce contravine art. 1 alin. (5) din Constituție, referitor la claritatea, previzibilitatea și accesibilitatea legii.

31. Președintele României consideră, totodată, că art. I pct. 4 din legea criticată, cu referire la art. 17 alin. (3) din Legea nr. 21/1996, contravine prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel, la art. I pct. 4 din legea criticată se modifică alin. (3) al art. 17 din Legea nr. 21/1996 în sensul că: „În cazul nedepunerii jurământului, din culpă proprie, în termen de 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I a hotărârii de numire, membrul numit este considerat demisionar, urmând a se relua procedura numirii altei persoane pentru funcția devenită vacantă, pentru durata rămasă din mandat.” În opinia Președintelui României, prin introducerea sintagmei „pentru durata rămasă din mandat”, textul devine neclar și intră în contradicție cu dispozițiile art. 18 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 21/1996, astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 5 din legea criticată, care prevăd că mandatele membrilor Consiliului Concurenței încep de la data depunerii jurământului de către aceștia. Astfel, atât timp cât o persoană numită membru al Consiliului Concurenței nu a depus jurământul, mandatul său nici nu a început să curgă. În consecință, în situația în care jurământul nu a fost depus din culpa membrului numit al Consiliului Concurenței, acesta este considerat demisionar, însă numirea altei persoane pentru funcția devenită vacantă ar trebui să fie pentru un mandat întreg, și nu pentru durata rămasă din mandatul care, în realitate, nici nu a început.

32. Președintele României susține, de asemenea, că art. I pct. 10 din legea criticată, cu referire la art. 21¹ din Legea nr. 21/1996, contravine prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel, prin art. I pct. 10 din legea dedusă controlului de constituționalitate se introduce un nou articol, art. 21¹, referitor la funcțiile publice de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței, care se clasifică în funcție publică de specialitate de conducere și funcție publică de specialitate de execuție. Sintagma „funcții publice de specialitate”, utilizată în cuprinsul art. 21¹, este neclară și nu se corelează cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ. Funcțiile de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței sunt insuficient reglementate pentru a se putea reține că suntem în prezența unui regim derogatoriu în materie de regim juridic al funcției publice, ce include recrutarea, cariera, clasificarea funcțiilor publice. De asemenea, stabilirea unor funcții publice de specialitate nu presupune automat instituirea unor norme distincte în ceea ce privește regimul incompatibilităților. Or, respectarea regimului incompatibilităților trebuie să aibă în vedere întregul ansamblu al dispozițiilor cuprinse în normele generale în materie. Dispozițiile nou-introduse ale art. 21¹ nu se corelează cu cele ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019, care în partea a VI-a reglementează statutul funcționarilor publici, prevederile aplicabile personalului contractual din administrația publică și evidența personalului plătit din fonduri publice. Astfel, în titlul II al acestei părți ce reglementează statutul funcționarilor publici, la art. 436, se prevăd o serie de interdicții și limitări în ceea ce privește implicarea în activitatea politică. În acest sens, funcționarii publici „au obligația ca, în exercitarea atribuțiilor ce le revin, să se abțină de la exprimarea sau manifestarea publică a convingerilor și preferințelor lor politice, să nu favorizeze vreun partid politic sau vreo organizație căreia îi este aplicabil același regim juridic ca și partidelor politice”, fiindu-le interzisă orice activitate de sprijin al unor acțiuni politice, spre exemplu „să se servească de actele pe care le îndeplinesc în exercitarea atribuțiilor de serviciu pentru a-și exprima sau manifesta convingerile politice”. Mai mult, art. 21¹ alin. (8) cuprins în legea criticată nu se corelează nici cu dispozițiile art. 445 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 ce reglementează obligația funcționarilor publici de a respecta întocmai regimul juridic al conflictului de interese și al incompatibilităților, precum și normele de conduită.

33. Președintele României mai consideră că art. I pct. 11, cu referire la art. 23 alin. (1) din Legea nr. 21/1996, încalcă prevederile art. 1 alin. (5) și ale art. 16 alin. (1) și alin. (2) din Constituție. Astfel, potrivit art. I pct. 11 din legea criticată, cu referire la art. 23 alin. (1) din Legea nr. 21/1996, se modifică statutul secretarului general și al secretarului general adjunct al Consiliului Concurenței, aceștia fiind „numiți și eliberați din funcție, la propunerea Președintelui, de Plenul Consiliului Concurenței. Atribuțiile secretarului general și ale secretarilor generali adjuncti sunt stabilite de plenul Consiliului Concurenței”. Normele prevăzute la art. I pct. 11 din legea criticată încalcă exigențele de calitate a legii, având un conținut echivoc, confuz, ceea ce face ca reglementarea să fie lipsită de claritate și previzibilitate. În plus, prin soluția legislativă adoptată se creează, pe de o parte, un paralelism legislativ, iar, pe de altă parte, o contradicție cu alte reglementări în vigoare, respectiv art. 389 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare, referitor la categoria înalților funcționari publici, care cuprinde persoanele care sunt numite în funcții publice de secretar general și secretar general adjunct din cadrul autorităților și instituțiilor publice ale administrației publice centrale, inclusiv autorități administrative autonome, prevăzute de Constituție sau înființate prin lege organică. Așadar, potrivit Codului administrativ — reglementarea-cadru în domeniu — legiuitorul a consacrat principiul potrivit căruia secretarul general și secretarul general adjunct dintr-o autoritate administrativă autonomă, în speță Consiliul Concurenței, trebuie să fie înalți funcționari publici. Or, dispoziția mai sus menționată stabilește o regulă distinctă cu privire la numirea și statutul acestor două funcții, creând confuzie chiar cu privire la statutul acestor funcții, neaplicându-se regulile specifice referitoare la numirea, respectiv eliberarea din aceste funcții. Totodată, prin art. 394 din Codul administrativ se reglementează în mod detaliat modalitatea în care o persoană poate ocupa o funcție publică din categoria înalților funcționari publici și condițiile pe care aceasta trebuie să le îndeplinească. Or, din modul deficitar de reglementare a art. I pct. 11 din legea criticată, nu se poate deduce dacă aceste funcții rămân în continuare funcții de înalți funcționari publici, iar simpla precizare că persoanele care ocupă respectivele funcții sunt „numiți și eliberați din funcție, la propunerea Președintelui, de Plenul Consiliului Concurenței” nu conferă normei claritatea și previzibilitatea necesare pentru a se înțelege dacă aceste funcții rămân funcții de înalți funcționari publici, ceea ce contravine în mod flagrant art. 1 alin. (5) din Constituție, instituindu-se, totodată, o reglementare contradictorie cu normele anterior amintite din cuprinsul Codului administrativ. Mai mult, în lipsa unor dispoziții tranzitorii cu privire la situația persoanelor care ocupă respectivele funcții, se încalcă art. 1 alin. (5) din Constituție și în dimensiunea sa referitoare la securitatea raporturilor juridice, sens în care se invocă considerente din Decizia Curții Constituționale nr. 341 din 23 mai 2019. O astfel de reglementare nu poate fi acceptată nici din perspectiva respectării principiului egalității în drepturi prevăzut de art. 16 din Constituție, deoarece s-ar institui un regim diferențiat pentru aceste două funcții ale Consiliului Concurenței, în raport cu persoane aflate în aceeași situație juridică (secretari generali/secretari generali adjuncti ai unor autorități administrative autonome).

34. În continuare, Președintele României arată că dispozițiile art. II din legea dedusă controlului de constituționalitate contravin art. 15 alin. (2), art. 147 alin. (4), precum și art. 148 alin. (2) și (4), prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție. Astfel, art. II din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Camera Deputaților și Senatul vor demara procedurile pentru numirea membrilor Consiliului

Concurenței. Actualii membri ai Consiliului pot fi propuși și numiți în oricare dintre funcțiile prevăzute de prezenta lege.” Din analiza acestor dispoziții rezultă că, în realitate, mandatele în curs ale membrilor Consiliului Concurenței vor înceta la data depunerii jurământului de către membrii Consiliului Concurenței ce vor fi numiți prin hotărâre a Camerei Deputaților și Senatului. Însă regimul juridic al mandatelor în curs ale membrilor Consiliului Concurenței este deja reglementat prin normele în vigoare și acestea produc efectele juridice prevăzute de Legea concurenței nr. 21/1996. Prin urmare, orice modificare a acestui regim nu poate fi realizată decât cu nerespectarea principiului neretroactivității legii civile, prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție, astfel încât textul de la art. II din legea criticată nu poate viza decât situații viitoare, ce se vor naște sub imperiul legii noi. De asemenea, prin faptul că soluția legislativă propusă prin legea criticată afectează direct durata mandatului actualilor membri ai Consiliului Concurenței și statutul acestora dobândit la data începerii mandatului, intervenind asupra mandatelor în exercițiu, se nesocotește și o bogată jurisprudență a Curții Constituționale, aspect ce contravine art. 147 alin. (4) din Constituție (Decizia nr. 61 din 18 ianuarie 2007, Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005 și Decizia nr. 534 din 12 iulie 2017). Sunt redate considerente reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 534 din 12 iulie 2017, potrivit cărora dispozițiile legale criticate, care prevăd numirea unor noi consilii de administrație la Societatea Română de Radiodifuziune (SRR) și la Societatea Română de Televiziune (SRTV), în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a noii legi, cu consecința încetării de drept a mandatului consiliilor de administrație ale SRR și SRTV aflate în funcție, sunt neconstituționale, întrucât încalcă art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, și se susține că aceste argumente sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în cazul numirii în funcția de membru al Consiliului Concurenței.

35. Președintele României susține, totodată, că dispozițiile art. II din legea criticată contravin și prevederilor art. 148 alin. (2) și (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție. Astfel, demararea procedurilor pentru numirea tuturor membrilor Consiliului Concurenței — cu consecința afectării mandatelor neepuizate ale actualilor membri ai Consiliului — echivalează cu nerespectarea de către statul român a obligației de a îndeplini întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din TFUE și, implicit, cu încălcarea Directivei ECN+. Potrivit legislației europene, independența autorităților naționale de concurență este de o importanță supremă pentru aplicarea efectivă a legislației europene în materie de concurență. Directiva ECN+, recent adoptată, impune statelor membre să se asigure că autoritățile naționale de concurență își îndeplinesc atribuțiile și își exercită prerogativele în mod imparțial în interesul aplicării efective și uniforme a articolelor 101 și 102 din TFUE. În privința demiterii membrilor Consiliului Concurenței, sunt invocate prevederile art. 4 alin. (3) din Directiva ECN+ și se arată că persoanele din cadrul autorităților naționale administrative de concurență care iau decizii în exercitarea competențelor prevăzute la art. 10—13 și la art. 16 din directiva menționată pot fi demise doar (i) dacă au săvârșit abateri grave sau (ii) dacă nu mai îndeplinesc condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin. Aceste garanții oferite de Directiva ECN+ sunt menite să protejeze persoanele cu putere de decizie față de o demitere arbitrară, din motive politice, în timpul mandatului lor, printr-o schimbare ulterioară a condițiilor, ceea ce s-a întâmplat chiar prin adoptarea legii deduse controlului/analizate. Se invocă, de asemenea, prevederile art. 4 alin. (1) din Directiva ECN+ referitoare la garantarea independenței autorităților naționale administrative de concurență atunci când aplică articolele 101 și 102 din TFUE și ale art. 4 alin. (4) din Directiva ECN+. Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, statele

membre au obligația de a se abține de la măsuri naționale care ar putea compromite Directiva ECN+, chiar dacă termenul de transpunere a acesteia nu a expirat încă (Cauza C-212/04, *Adelener*, paragraful 121).

36. În fine, Președintele României invocă aspecte din jurisprudența Curții Constituționale în ceea ce privește incidența actelor obligatorii ale Uniunii Europene (regulamente, directive, decizii) în cadrul controlului de constituționalitate (Decizia nr. 64 din 24 februarie 2015 sau Decizia nr. 668 din 18 mai 2011) și arată că normele prevăzute de art. 4 alin. (3) din Directiva ECN+ reprezintă dispoziții suficient de clare, precise și neechivoce prin ele însele în privința motivelor pentru care membrii care iau decizii în exercitarea prerogativelor Consiliului Concurenței, prevăzute de directivă, aceste motive fiind prevăzute în mod limitativ de către actul în discuție. În același timp, norma se circumscrie și unui anumit nivel de relevanță constituțională, având în vedere obligația Parlamentului României de a garanta aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile art. 148 alin. (2) din Constituție. Mai mult, art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție implică o obligație pozitivă din partea statului — de a asigura protecția concurenței loiale, aspect ce implică asigurarea independenței autorității naționale de concurență, în conformitate cu legislația europeană amintită. Pentru aceste considerente, Președintele României consideră că dispozițiile art. II din legea criticată contravin și art. 148 alin. (2) și (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție.

37. În considerarea argumentelor expuse, Președintele României solicită admiterea sesizării de neconstituționalitate și constatarea neconstituționalității legii, în ansamblul său.

38. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sesizările de neconstituționalitate formulate de senatori și Președintele României au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere.

39. **Guvernul**, prin Adresa nr. 5/3.538/2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 5.518 din 22 septembrie 2020, și prin Adresa nr. 5/4.014/2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 5.517 din 22 septembrie 2020, a comunicat punctul său de vedere prin care susține că obiecțiile de neconstituționalitate care formează obiectul dosarelor nr. 892A/2020 și nr. 1.091A/2020 sunt întemeiate, cu excepția încalcării art. 148 alin. (2) din Constituție, asupra căreia urmează să se pronunțe Curtea Constituțională.

40. Astfel, cu privire la critica de neconstituționalitate extrinsecă, vizând pretinsa încălcare a principiului bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție, Guvernul consideră că aceasta este întemeiată. Invocând aspecte din jurisprudența Curții Constituționale (spre exemplu, Decizia nr. 505 din 18 septembrie 2019, Decizia nr. 89 din 29 februarie 2017, Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, Decizia nr. 710 din 6 mai 2009 sau Decizia nr. 472 din 22 aprilie 2008), arată că, din analiza comparativă a celor două forme ale legii adoptate de fiecare Cameră a Parlamentului în parte, se poate constata că Senatul a adoptat legea criticată cu amendamente suplimentare și într-o formă diferită față de cea adoptată de Camera Deputaților. Astfel, amendamentele prin care s-au adus o serie de modificări referitoare la compunerea Plenului Consiliului Concurenței, modalitatea de numire a membrilor plenului, stabilirea atribuțiilor membrilor Plenului Consiliului Concurenței, modificarea condițiilor pe care aceștia trebuie să le îndeplinească, modificarea reglementărilor în caz de vacanță a funcției de președinte al Consiliului Concurenței, modificarea dispozițiilor referitoare la aspectele examinate și dezbătute în plen de Consiliul Concurenței, funcțiile publice de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței, interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice, modificarea

statutului secretarului general și al secretarului general adjunct și, nu în ultimul rând, introducerea art. II și art. III, cu efect direct în ceea ce privește schimbarea conducerii Consiliului Concurenței, schimbă concepția de ansamblu a legii avută în vedere de inițiatori, precum și de prima Cameră sesizată, fiind măsuri care se reflectă sub formă de deosebiri majore, de natură să aducă atingere principiului constituțional al bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2) și art. 75 alin. (1) din Constituție.

41. Față de critica de neconstituționalitate potrivit căreia legea supusă controlului de constituționalitate a fost adoptată de Camera Deputaților, cu încălcarea prevederilor art. 75 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 61 alin. (2), precum și cu cele ale art. 147 alin. (4) din Constituție, prin prisma încălcării prevederilor art. 75 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 61 alin. (2), ca urmare a continuării procedurii parlamentare după împlinirea termenului de adoptare tacită, Guvernul consideră că aceasta este întemeiată. Analizând fișa legislativă a legii, Guvernul constată că legea a fost adoptată în data de 13 iunie 2018 de Camera Deputaților ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție.

42. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă formulate, Guvernul arată că art. I pct. 2 din legea criticată, cu referire la art. 15 alin. (5) din Legea nr. 21/1996, contravine prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel, în privința criticii de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. (5) din Legea nr. 21/1996, modificat prin dispozițiile art. I pct. 2 din legea criticată, referitoare la sintagma „o funcție de conducere cu responsabilități ce implică o înaltă competență profesională și managerială”, se arată că această condiție nu este suficient de clară, întrucât nu sunt reglementate minime criterii sau premise care ar trebui avute în vedere la momentul aprecierii asupra îndeplinirii acesteia. Astfel, în lipsa unor elemente clare, se naște posibilitatea unei aplicări subiective și neunitare a prevederii legale în cauză și, mai mult decât atât, nu s-ar putea efectua o departajare obiectivă între candidați, câtă vreme legea nu întrunește standardele de precizie.

43. De asemenea, Guvernul consideră că art. I pct. 4 din legea criticată, cu referire la art. 17 alin. (3) din Legea nr. 21/1996, contravine prevederilor art. I alin. (5) din Constituție. Astfel, din interpretarea sistematică a art. I pct. 4 din legea criticată, cu referire la art. 17 alin. (3) din Legea nr. 21/1996, vizând introducerea sintagmei „pentru durata rămasă din mandat” în cadrul alin. (3) al art. 17 din Legea nr. 21/1996, și art. 18 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 21/1996, rezultă că atât timp cât o persoană numită membru al Consiliului Concurenței nu a depus jurământul, mandatul său nici nu a început să curgă. În consecință, în situația în care jurământul nu a fost depus din culpa membrului numit al Consiliului Concurenței, acesta este considerat demisionar, însă numirea altei persoane pentru funcția devenită vacantă ar trebui să fie pentru un mandat întreg, și nu pentru durata rămasă din mandatul care, în realitate, nici nu a început. Astfel, prin introducerea sintagmei „pentru durata rămasă din mandat”, coerența reglementării este afectată, generând lipsă de claritate a acesteia, fiind astfel create premisele încălcării art. 1 alin. (5) din Constituție.

44. În același timp, Guvernul consideră că art. I pct. 10 din legea criticată, cu referire la art. 211 din Legea nr. 21/1996, cu privire la sintagma „funcții publice de specialitate”, precum și la interdicțiile și incompatibilitățile instituite, contravine prevederilor art. I alin. (5) din Constituție prin prisma necorelării cu dispozițiile Codului administrativ. Astfel, se instituie o veritabilă derogare de la normele Codului administrativ fără a se prevedea în mod expres intenția legiuitorului în acest sens, aspect care contravine Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

45. Guvernul consideră, de asemenea, că art. I pct. 11, cu referire la art. 23 alin. (1) din Legea nr. 21/1996, încalcă

prevederile art. 1 alin. (5) și ale art. 16 alin. (1) și alin. (2) din Constituție, raportat la faptul că dispoziția legală referitoare la statutul secretarului general și al celor doi secretari generali adjuncți ai Consiliului Concurenței nu respectă prevederile legale privitoare la impactul asupra sistemului juridic — implicațiile pe care noua reglementare le are asupra legislației în vigoare, determinarea exactă a acestora și, dacă este cazul, măsurile viitoare de armonizare care se impun.

46. Guvernul mai arată că dispozițiile art. II din legea dedusă controlului de constituționalitate contravin art. 15 alin. (2), art. 147 alin. (4), precum și art. 148 alin. (2) și alin. (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție. În opinia sa, se procedează la o demitere în bloc a membrilor actuali ai Plenului Consiliului Concurenței ca urmare a intrării în vigoare a noii reglementări, statutul actualilor membri nefiind reglementat cu claritate — „*Actualii membri ai Consiliului pot fi propuși și numiți în oricare dintre funcțiile prevăzute de prezenta lege*”. Așadar, consecința acestor prevederi ar consta în încetarea de drept a mandatelor membrilor Plenului aflați în exercitarea funcției, cu nerespectarea duratei de 5 ani prevăzută de art. 15 din Legea concurenței nr. 21/1996, introducându-se astfel, în mod artificial, o cauză de încetare a mandatelor în curs printr-o normă inexistentă la data numirii în funcție. În acest sens, consideră că sunt aplicabile *mutatis mutandis* considerentele următoare din jurisprudența Curții Constituționale: „*în condițiile în care legea își propune să modifice statutul dobândit la data începerii mandatului, prin instituirea unui caz nou de încetare a acestuia, legea devine retroactivă. Art. 15 alin. (2) din Constituție consacră principiul neretroactivității legii, în sensul că o lege odată adoptată de Parlament va putea produce efecte juridice numai pentru viitor*”.

47. De asemenea, Guvernul subliniază că, chiar dacă textul art. II din legea criticată prevede că există posibilitatea ca actualii membri ai Consiliului să fie propuși și numiți în oricare dintre funcțiile prevăzute de lege, mandatele în curs pentru funcțiile deținute în prezent vor înceta ca urmare a unei cauze ce nu există la momentul începerii mandatului. Invocând considerente din jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005 și Decizia nr. 61 din 18 ianuarie 2007), Guvernul consideră că este încălcat principiul neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală.

48. Din perspectiva pretensei încălcări a prevederilor art. 148 alin. (2) și alin. (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție de către dispozițiile art. II din legea criticată, Guvernul invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale (spre exemplu, Decizia nr. 64 din 24 februarie 2015 sau Decizia nr. 668 din 18 mai 2011) și arată că revine Curții Constituționale verificarea condiționalității cumulative stabilită în jurisprudența constantă a instanței constituționale cu privire la încălcarea reglementărilor europene privind sancționarea contravențională (art. 1 pct. 16 din lege) și cu privire la desemnarea unui raportor [art. 1 pct. 6 din lege cu privire la modificarea art. 19 alin. (2) din Legea nr. 21/1996].

49. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele de vedere asupra obiecțiilor de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecțiile de neconstituționalitate, punctele de vedere ale Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

50. Actele de sesizare în Dosarele Curții Constituționale nr. 892A/2020 și nr. 1091A/2020 au ca **obiect al criticilor de neconstituționalitate** Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996.

51. Autorii sesizărilor susțin încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în: art. 1 alin. (5) privind obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 11 privind dreptul internațional și dreptul intern, art. 15 privind universalitatea și principiul neretroactivității legii, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile, art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 61 alin. (2), potrivit căruia „*Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților și Senat*”, art. 75 privind sesizarea Camerelor, art. 135 alin. (2) lit. a) privind obligația statului de a asigura libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție, art. 147 alin. (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale și ale art. 148 alin. (2) și (4) privind integrarea în Uniunea Europeană.

52. Având în vedere faptul că obiectul celor două sesizări este același, pentru o bună administrare a actului de justiție constituțională, în temeiul art. 139 din Codul de procedură civilă, coroborat cu art. 14 din Legea nr. 47/1992, Plenul Curții Constituționale dispune, din oficiu, conexarea celor două cauze, respectiv a Dosarului nr. 1091A/2020 la Dosarul nr. 892A/2020, care a fost primul înregistrat, urmând ca instanța de contencios constituțional să pronunțe o singură decizie prin care să efectueze controlul de constituționalitate asupra Legii pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996.

53. În vederea soluționării obiecției de neconstituționalitate, Curtea va proceda la verificarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a acesteia, prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și de art. 15 din Legea nr. 47/1992, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și al obiectului controlului de constituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, iar cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează a fi cercetate în ordinea menționată, constatarea neîndeplinirii uneia având efecte dirimante și făcând inutilă analiza celorlalte condiții (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018, paragraful 27, sau Decizia nr. 385 din 5 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 488 din 13 iunie 2018, paragraful 32).

54. Sub aspectul *titularului dreptului de sesizare*, prezentele sesizări de neconstituționalitate au fost formulate de 40 de senatori și de Președintele României, care, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, au dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului de constituționalitate *a priori*, fiind, așadar, îndeplinită această primă condiție de admisibilitate.

55. Referitor la *termenul* în care poate fi sesizată instanța de control constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament. Cu privire la acest aspect, din consultarea fișei referitoare la derularea procedurii legislative, Curtea constată că legea supusă controlului a fost adoptată de Camera Deputaților în data de 13 iunie 2018 și de Senat în data de 30 iunie 2020, fiind depusă la secretarul general al Senatului pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la neconstituționalitatea legii, și apoi trimisă spre promulgare, în

data de 6 iulie 2020. Prezentele sesizări de neconstituționalitate au fost înregistrate la Curtea Constituțională în datele de 3 iulie 2020 și 24 iulie 2020. Într-o atare situație, luând act de faptul că sesizările de neconstituționalitate au fost formulate în termenul de 20 de zile prevăzut de art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă sub aspectul respectării termenului în care poate fi sesizată instanța de control constituțional.

56. În vederea analizării îndeplinirii de către prezenta sesizare a celei de-a treia condiții de admisibilitate — *obiectul* controlului de constituționalitate, respectiv stabilirea sferei de competență a Curții cu privire la legea dedusă controlului, se constată că obiectul sesizării se încadrează în competența Curții, acesta vizând Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, lege adoptată de Parlament, dar nepromulgată. De asemenea, examinând temeiurile constituționale invocate în susținerea sesizării de neconstituționalitate, precum și motivarea formulată, Curtea observă că obiectul criticii în prezenta cauză îl constituie procedura de adoptare a legii, precum și conținutul normativ al acesteia.

57. Așadar, nefiind incident un fine de neprimire a sesizărilor astfel formulate, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității Legii pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996.

58. Referitor la parcursul legislativ al legii supuse controlului de constituționalitate, conform informațiilor disponibile pe paginile oficiale de internet ale celor două Camere ale Parlamentului, Curtea observă că propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, însoțită de *expunerea de motive*, a fost inițiată de 88 de deputați și 30 de senatori și înregistrată la Senat în vederea dezbaterii la data de 11 octombrie 2017. La data de 16 noiembrie 2017, a fost înregistrat Avizul favorabil nr. 481, emis de Consiliul Legislativ, potrivit căruia, prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 117 alin. (3) din Constituție, iar în aplicarea art. 75 alin. (1) din Constituție, prima Cameră sesizată este Camera Deputaților. La data de 11 decembrie 2017, Plenul Senatului a aprobat transmiterea inițiativei legislative către Camera Deputaților, ca primă Cameră sesizată. La data de 18 decembrie 2017, propunerea legislativă a fost înregistrată la Camera Deputaților, pentru dezbateri, fiind solicitate avizul Consiliului Economic și Social și punctul de vedere al Guvernului. Forma inițiatorului îngloba 25 de puncte cuprinzând modificări și completări ale Legii concurenței nr. 21/1996, având anexate *expunerea de motive* și Avizul favorabil al Consiliului Legislativ nr. 481 din 16 noiembrie 2017. La data de 11 ianuarie 2018, a fost înregistrat la Camera Deputaților Avizul nr. 92 din 9 ianuarie 2018, prin care Consiliul Economic și Social avizează nefavorabil propunerea legislativă, iar la data de 25 ianuarie 2018, a fost înregistrat punctul de vedere al Guvernului nr. 643 din 22 ianuarie 2018, potrivit căruia Guvernul nu susține adoptarea propunerii legislative. La data de 19 februarie 2018, propunerea legislativă a fost prezentată în Biroul permanent al Camerei Deputaților și transmisă pentru raport și avize comisiilor de specialitate. În ședința Plenului Camerei Deputaților din data de 7 mai 2018, Plenul Camerei Deputaților a votat prelungirea termenului de adoptare a propunerii legislative la 60 de zile, care urma să se împlinească la data de 4 iunie 2018. În data de 30 mai 2018, Comisia pentru industrii și servicii și Comisia juridică, de disciplină și de imunități au comunicat raportul prin care susțin adoptarea propunerii legislative cu amendamentele admise. În ședința Plenului Camerei Deputaților din data de 13 iunie 2018, propunerea legislativă a fost considerată adoptată

în forma inițiatorului, ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție.

59. Propunerea legislativă a fost transmisă Senatului, iar la data de 18 iunie 2018, sub nr. L384, propunerea legislativă a fost prezentată în Biroul permanent al Senatului, Senatul fiind Camera decizională. În data de 29 iunie 2020, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia economică, industrii și servicii au adoptat un raport comun de admitere cu amendamente a acestei propuneri legislative, care a fost dezbătută în Plenul Senatului și adoptată la data de 30 iunie 2020, fiind înaintată Președintelui României la data de 6 iulie 2020, în vederea promulgării.

60. Cu titlu preliminar, referitor la modificările legislative preconizate prin legea criticată, Curtea reține că prin acest act normativ au fost aduse Legii nr. 21/1996 modificări și completări privind: titlul capitolului IV din Legea nr. 21/1996, acesta urmând a avea următorul cuprins: „*Înființarea și funcționarea Consiliului Concurenței și statutul membrilor plenului și personalului de specialitate*”; compunerea Plenului Consiliului Concurenței din 11 membri, numiți prin hotărâre adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, la propunerea grupurilor parlamentare din cele două Camere, eliminându-se rolul Președintelui României, Guvernului și al Colegiului Consultativ al Consiliului Concurenței în procedura de numire; stabilirea duratei de 5 ani a mandatului membrilor Consiliului Concurenței, cu posibilitatea reînnoirii mandatului o singură dată, eliminându-se soluția legislativă în vigoare care stabilește posibilitatea reînnoirii mandatului, fără limită în timp; modificarea unora dintre condițiile pentru a fi numit membru al Consiliului Concurenței și introducerea pentru numirea în funcția de președinte al Consiliului Concurenței a condiției de a avea o vechime de cel puțin 10 ani într-o funcție de demnitate publică sau de conducere cu responsabilități ce implică o înaltă competență profesională și managerială; stabilirea cazurilor de încetare a mandatului de membru al Plenului Consiliului Concurenței și a unor reguli procedurale în aceste situații; asigurarea interimatului de către unul dintre vicepreședinții Consiliului Concurenței, în caz de vacanță a funcției de președinte al Consiliului Concurenței; depunerea jurământului de fiecare membru al Consiliului Concurenței numit în funcție, în fața Camerei Deputaților și Senatului, reglementarea duratei mandatului, în cazul nedepunerii jurământului, din culpa proprie a membrului numit; efectele juridice ale depunerii jurământului de către membrii numiți ai Consiliului Concurenței și continuarea exercitării atribuțiilor până la finalizarea procedurilor pentru mandatul următor; reguli privind funcționarea Plenului Consiliului Concurenței; adoptarea hotărârilor, rolul Plenului în aplicarea legii concurenței, efectuarea evaluării prealabile a sesizărilor primite, efectuarea de investigații, reguli procedurale privind hotărârile Consiliului Concurenței; asimilarea activității inspectorilor de concurență cu studii juridice cu vechimea în munca juridică desfășurată de consilierul juridic; reglementarea funcțiilor publice de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței; numirea și eliberarea din funcție a secretarului general și a secretarului general adjunct de către Plenul Consiliului Concurenței, la propunerea președintelui Consiliului; stabilirea condițiilor acordării indemnizației de performanță pentru personalul Consiliului Concurenței, având ca sursă veniturile proprii realizate de Consiliul Concurenței; reglementarea cazului aplicării amenzii la cifra de afaceri realizată pe piața relevantă definitivă în cazul respectiv și a cazului neaplicării amenziilor; demararea procedurilor pentru numirea membrilor Consiliului Concurenței în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a legii criticate; emiterea regulamentelor și instrucțiunilor Consiliului Concurenței necesare punerii în aplicare a Legii nr. 21/1996, astfel cum a fost modificată, în termen de 45 de zile de la data intrării în vigoare a legii criticate.

61. În continuare, analizând criticile de neconstituționalitate extrinsecă referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 61 alin. (2), prin raportare la art. 75 din Constituție, referitoare la principiul bicameralismului, Curtea constată că acestea nu pot fi reținute. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit două criterii esențiale pentru a se determina cazurile în care, prin procedura legislativă, se încalcă principiul bicameralismului, și anume: pe de o parte, existența unor deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și, pe de altă parte, existența unei configurații semnificativ diferite între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Întrunirea cumulativă a celor două criterii este de natură să afecteze principiul constituțional care guvernează activitatea de legiferare a Parlamentului, plasând pe o poziție privilegiată Camera decizională, cu eliminarea, în fapt, a primei Camere sesizate din procesul legislativ (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 358 din data de 28 mai 2009, Decizia nr. 413 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010, Decizia nr. 1.533 din 28 noiembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 20 decembrie 2011, Decizia nr. 62 din 7 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 161 din 3 martie 2017, paragraful 29, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 13 aprilie 2017, paragraful 54, sau Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 586 din 21 iulie 2017, paragraful 44).

62. Stabilind limitele principiului bicameralismului, Curtea a apreciat că aplicarea acestui principiu nu poate avea ca efect deturnarea rolului de Cameră de reflecție a primei Camere sesizate, în sensul că aceasta ar fi Camera care ar fixa în mod definitiv conținutul proiectului sau al propunerii legislative (și, practic, conținutul normativ al viitoarei legi), ceea ce are drept consecință faptul că cea de-a doua Cameră, Camera decizională, nu va avea posibilitatea să modifice ori să completeze legea adoptată de prima Cameră sesizată, ci doar posibilitatea de a o aproba sau de a o respinge. Sub aceste aspecte este de netăgăduit că principiul bicameralismului presupune atât conlucrarea celor două Camere în procesul de elaborare a legilor, cât și obligația acestora de a-și exprima prin vot poziția cu privire la adoptarea legilor (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, paragraful 55).

63. Bicameralismul nu înseamnă însă ca ambele Camere să se pronunțe asupra unei soluții legislative identice, în Camera decizională putând exista abateri inerente de la forma adoptată de prima Cameră sesizată, desigur, fără schimbarea obiectului esențial al proiectului de lege/propunerii legislative. A nega posibilitatea Camerei decizionale de a se îndepărta de la forma votată în prima Cameră sesizată ar însemna limitarea rolului său constituțional, iar caracterul decizional atașat acesteia devine iluzoriu. S-ar ajunge la un veritabil mimetism, în sensul că cea de-a doua Cameră se va identifica, în ceea ce privește activitatea sa legislativă, cu prima Cameră, neputându-se îndepărta în niciun fel de la soluțiile legislative pentru care a optat prima Cameră, ceea ce este contrar, până la urmă, chiar ideii de bicameralism. Prin urmare, nu se poate susține încălcarea principiului bicameralismului, atât timp cât legea adoptată de Camera decizională se referă la aspectele principiale pe care le-a avut în vedere propunerea/proiectul de lege în forma sa însușită de prima Cameră sesizată. În acest sens, modificările aduse formei adoptate de prima Cameră

sesizată trebuie să cuprindă o soluție legislativă care păstrează concepția de ansamblu a acesteia și să fie adaptate în mod corespunzător, prin stabilirea unei soluții legislative alternative/complementare, care nu se abate de la forma adoptată de Camera de reflecție, în condițiile în care aceasta este mai cuprinzătoare sau mai bine articulată în cadrul ansamblului legii, cu realizarea anumitor coroborări inerente oricărei modificări (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 134 din 21 februarie 2017, paragraful 37 și 38, sau Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, paragraful 45).

64. Curtea a stabilit că art. 75 alin. (3) din Constituție, folosind sintagma „*decide definitiv*” cu privire la Camera decizională, nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune ca proiectul sau propunerea legislativă adoptată de prima Cameră sesizată să fie dezbătută în Camera decizională, unde i se pot aduce modificări și completări. Curtea a subliniat că, în acest caz, Camera decizională nu poate însă modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința abaterii deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator (Decizia nr. 624 din 26 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 937 din 22 noiembrie 2016, Decizia nr. 89 din 28 februarie 2017, paragraful 56, sau Decizia nr. 377 din 31 mai 2017, paragraful 46).

65. Referitor la legea supusă controlului de constituționalitate, Curtea constată că forma adoptată de Camera Deputaților, ca primă Cameră sesizată, coincide cu forma inițiatorului, cuprinzând 25 de puncte privind modificarea și completarea Legii nr. 21/1996, în timp ce forma adoptată de Senat, în calitate de Cameră decizională, cuprinde 3 articole numerotate cu cifre romane. Astfel, art. I cuprinde 17 puncte referitoare la modificări și completări ale Legii nr. 21/1996, în timp ce art. II și art. III din legea criticată au caracterul unor dispoziții tranzitorii.

66. Aplicând considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții Constituționale referitoare la criteriile esențiale ce trebuie îndeplinite cumulativ pentru respectarea principiului bicameralismului, Curtea constată că, în cazul legii criticate, deși există diferențe între formele adoptate de Camera Deputaților și de Senat, nu se poate afirma că ar exista deosebiri majore de conținut juridic între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului. Ambele forme adoptate vizează modificarea și completarea Legii nr. 21/1996 sub aspectul stabilirii unei noi modalități de organizare și funcționare a Consiliului Concurenței, iar Camera decizională, Senatul, a adus în acest scop modificări și completări care se circumscriu reglementărilor adoptate de prima Cameră în ceea ce privește numirea și încetarea mandatului membrilor Consiliului Concurenței, statutul personalului Consiliului Concurenței, precum și măsuri care vizează modul de constituire și utilizare a veniturilor aferente Consiliului Concurenței. Astfel, modificările și completările aduse de Senat vizează punctual: numărul de membri care compun Consiliul Concurenței, implicarea exclusivă a Parlamentului în desemnarea membrilor Plenului Consiliului Concurenței, stabilirea condiției de vechime de cel puțin 10 ani într-o funcție de demnitate publică sau de conducere cu responsabilități ce implică o înaltă competență profesională și managerială care trebuie îndeplinită de persoana propusă pentru funcția de președinte al Consiliului Concurenței, sancțiunea revocării din funcție care intervine de drept în cazul în care membrul Plenului Consiliului nu mai îndeplinește condițiile cerute de lege pentru numirea în funcție, în caz de încălcare gravă a legii criticate sau în caz de condamnare prin hotărâre judecătorească definitivă, pentru săvârșirea unei

infrapecuni, cazurile și procedura suspendării din funcție a membrilor Plenului Consiliului, desemnarea vicepreședintelui Consiliului Concurenței, ales prin votul majorității membrilor prezenți, pentru asigurarea interimatului în caz de vacanță a funcției de președinte al Consiliului Concurenței, durata mandatului în cazul nedeunerii jurământului, din culpă proprie, reguli privind funcționarea Plenului Consiliului Concurenței și procedura de desfășurare a activității specifice, numirea și eliberarea din funcție a secretarului general și a secretarului adjunct de către Plenul Consiliului Concurenței, la propunerea președintelui Consiliului Concurenței. De asemenea, dispozițiile tranzitorii cu privire la mandatele membrilor în exercițiu, cuprinse în art. II din legea criticată, reprezintă o soluție legislativă complementară formei legii adoptate de prima Cameră sesizată, menită să realizeze, în acord cu dispozițiile art. 26 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, o formă mai bine articulată a legii, în ansamblul său. În fine, Curtea observă că asupra conținutului legii au fost realizate la nivelul Camerei decizionale reformulări, corelări legislative, sistematizări ale textelor de lege, eliminări ale repetițiilor inutile, așadar, operațiuni de tehnică legislativă menite să asigure coerența reglementării.

67. În aceste condiții, Curtea reține că între forma adoptată de Camera Deputaților și cea adoptată de Senat nu există o diferență majoră de conținut, forma finală dând expresie scopului urmărit de inițiatori, astfel cum rezultă din *expunerea de motive* a legii, și anume asigurarea independenței membrilor Plenului Consiliului Concurenței și a independenței de opinie a personalului de specialitate care efectuează investigații, modificarea acelor prevederi de lege care afectează grav funcționarea instituției, în principal prin modul în care se asigură în prezent numirea membrilor Consiliului Concurenței de către Președintele României, la propunerea Colegiului Consultativ al Consiliului Concurenței, cu avizul Guvernului și după audierea candidaților în comisile de specialitate ale Parlamentului, întărirea autonomiei instituției și a independenței în procesul de luare a deciziilor și în cel de investigare a practicilor anticoncurențiale. Astfel, nu se poate constata existența unei configurații semnificativ diferite între forma legii criticate adoptate de Camera Deputaților și forma adoptată de Senat. Modificările și completările pe care Senatul le-a adus propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată se raportează tot la materia avută în vedere de inițiator — modificarea și completarea Legii nr. 21/1996 — și păstrează concepția de ansamblu a acesteia, prin stabilirea unor soluții legislative care nu se îndepărtează de la obiectivele urmărite de inițiativa legislativă și nici de la forma adoptată de Camera Deputaților, cuprinzând norme care se circumscriu obiectului de reglementare a propunerii legislative inițiate de senatori și deputați. În concluzie, ținând cont de faptul că forma adoptată de Senat nu modifică substanțial obiectul de reglementare, scopul urmărit de legiuitor sau configurația inițiativei legislative, Curtea constată că nu au fost încălcate dispozițiile art. 61 alin. (2) și ale art. 75 din Constituție referitoare la principiul bicameralismului, astfel cum a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale anterior amintită.

68. Referitor la critica de neconstituționalitate vizând încălcarea prevederilor art. 75 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 61 alin. (2), precum și cu cele ale art. 147 alin. (4) din Constituție, prin continuarea parcursului legislativ după expirarea termenului de 45 de zile prevăzut de Constituție, Curtea reține că, din consultarea fișei legislative a actului normativ supus controlului de constituționalitate, rezultă că legea dedusă controlului de constituționalitate a fost adoptată tacit de

Camera Deputaților ca primă Cameră sesizată, în data de 13 iunie 2018, ca urmare a depășirii termenului de 60 de zile prevăzut de art. 75 alin. (2) teza a II-a din Constituție, fiind înaintată la Senat, în vederea dezbaterii și adoptării în calitate de Cameră decizională. Astfel, chiar dacă, pe parcursul procedurii legislative desfășurate la Camera Deputaților, Comisia pentru industrie și servicii și Comisia juridică, de disciplină și imunități au adoptat un raport de admitere cu amendamente, Curtea constată că, la data de 13 iunie 2018, în acord cu dispozițiile art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituție, propunerea legislativă a fost considerată adoptată de Camera Deputaților în forma inițială, ceea ce echivalează cu asumarea conținutului juridic originar al propunerii legislative și nu este de natură a afecta respectarea exigențelor principiului bicameralismului (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 412 din 14 iunie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 597 din 25 iulie 2017, paragraful 36). În consecință, întrucât prima Cameră sesizată a adoptat tacit legea și a înaintat Camerei decizionale propunerea legislativă în forma depusă de inițiatori, Curtea constată că legiuitorul nu a încălcat dispozițiile art. 75 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 61 alin. (2) din Constituție.

69. Referitor la critica de neconstituționalitate a prevederilor art. II din legea supusă controlului de constituționalitate, în raport cu art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 135 alin. (2) lit. a) și art. 147 alin. (4) din Constituție, Curtea reiterează jurisprudența sa, potrivit căreia o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare (a se vedea, spre exemplu, prin Decizia nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, și prin Decizia nr. 1.027 din 29 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 33 din 15 ianuarie 2013).

70. În același sens, Curtea Constituțională s-a exprimat în repetate rânduri, statuând că legea posterioară nu poate atinge dreptul născut sub imperiul legii anterioare, deoarece ar însemna ca legea nouă să fie aplicată retroactiv, contrar prevederilor art. 15 alin. (2) din Constituție și cerințelor legate de asigurarea stabilității raporturilor juridice, însă poate modifica regimul juridic al dreptului anterior. Acesta este un aspect care nu privește existența dreptului, ci regimul său juridic (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 3 din 2 februarie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 95 din 17 mai 1993; Decizia Curții Constituționale nr. 5 din 23 februarie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 129 din 17 iunie 1993).

71. De asemenea, în jurisprudența sa, referitor la Consiliul Concurenței, Curtea a reținut că această autoritate publică nu se încadrează în categoria instituțiilor fundamentale ale statului, nefiind prevăzută de Legea fundamentală (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 134 din 10 martie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 10 mai 2005). Astfel, fiind în atribuția exclusivă a legiuitorului să reglementeze, printr-o lege organică, înființarea unei autorități administrative autonome, potrivit art. 117 alin. (3) din Constituție, este evident dreptul exclusiv al autorității legiuitoare de a adopta modificări sau completări, printr-un nou act normativ cu aceeași forță juridică pe care o avea și legea inițială. În cazul de față, fiind vorba de o lege referitoare la organizarea și funcționarea Consiliului Concurenței, nimic nu împiedică legiuitorul ca, în

cazul în care consideră necesară o reaşezare a regulilor de organizare şi funcţionare a unei autorităţi publice de rang legal, să intervină legislativ, fără ca această intervenţie să fie considerată retroactivă. Noile dispoziţii privind organizarea şi funcţionarea Consiliului Concurenţei vor fi aplicabile pentru viitor, odată ce legea de modificare începe să producă efecte juridice.

72. În acelaşi sens, în acord cu jurisprudenţa sa (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 175 din 26 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 361 din 16 mai 2014, şi Decizia nr. 97 din 3 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 305 din 5 mai 2015), Curtea reţine că nicio dispoziţie constituţională nu împiedică legiuitorul să modifice durata unui mandat care nu este de rang constituţional, cum este în cazul de faţă cel al membrului Consiliului Concurenţei, mandatul acestuia fiind unul de rang legal. Aceasta, deoarece Constituţia nu stabileşte nici numărul membrilor Consiliului Concurenţei şi nici durata mandatului acestora şi lasă legiuitorului posibilitatea să reglementeze în acest domeniu. Temeiul juridic al încetării mandatului este noul act normativ adoptat, conform căruia s-au stabilit noi reguli privind condiţiile şi procedura de numire în funcţia de membru al Consiliului Concurenţei, precum şi mandatul acestuia.

73. În consecinţă, Curtea constată că, analizate în ansamblul noului cadru normativ privind organizarea şi funcţionarea Consiliului Concurenţei, prevederile art. II din legea supusă controlului de constituţionalitate nu pot fi considerate contrare art. 15 alin. (2) din Constituţie.

74. În acelaşi timp, Curtea constată că nu au fost încălcate nici prevederile art. 16 alin. (1) din Constituţie, întrucât dispoziţiile legale criticate nu instituie inegalităţi sau discriminări între cetăţeni ori categorii de persoane, ci se aplică în mod egal tuturor destinatarilor normei.

75. Cât priveşte invocarea în susţinerea criticii de neconstituţionalitate a unor considerente din jurisprudenţa Curţii Constituţionale (spre exemplu, Decizia nr. 61 din 18 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2007, Decizia nr. 375 din 6 iulie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, şi Decizia nr. 534 din 12 iulie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 593 din 25 iulie 2017), Curtea observă că acestea se referă la încetarea înainte de termen a mandatelor de ales local, a mandatelor de conducere ale judecătorilor şi procurorilor şi a mandatelor membrilor consiliilor de administraţie ale Societăţii Române de Radiodifuziune şi Societăţii Române de Televiziune, având în vedere, aşadar, autorităţi sau instituţii publice de rang constituţional. Prin urmare, considerentele invocate nu pot fi aplicate *mutatis mutandis*, deoarece vizează ipoteze juridice distincte de cea care formează obiectul criticii în prezenta cauză. În consecinţă, dispoziţiile art. 147 alin. (4) din Constituţie nu sunt încălcate.

76. În continuare, Curtea reţine că, în domeniul stabilirii normelor privind concurenţa necesare funcţionării pieţei interne, Uniunea Europeană are competenţă exclusivă, potrivit art. 3 alin. (1) lit. b) din TFUE (a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 887 din 15 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 191 din 15 martie 2016). Însă, în stabilirea regulilor privind organizarea şi funcţionarea autorităţii naţionale de concurenţă, statul are o largă marjă de apreciere, condiţionarea fiind aceea de a nu distorsiona mediul concurenţial existent şi de a asigura protecţia concurenţei loiale, în conformitate cu art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituţie. Or, prin modificarea regulilor privind organizarea şi funcţionarea autorităţii naţionale de concurenţă, în vederea asigurării şi consolidării independenţei acesteia, nu se poate reţine încălcarea

dispoziţiilor art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituţie referitoare la obligaţia statului de a asigura protecţia concurenţei loiale.

77. Având în vedere toate aceste considerente, Curtea constată că prevederile art. II din legea supusă controlului de constituţionalitate nu încalcă art. 15 alin. (2), art. 16 alin. (1), art. 135 alin. (2) lit. a) şi art. 147 alin. (4) din Constituţie.

78. Referitor la susţinerile privind încălcarea Directivei (UE) 1/2019 a Parlamentului European şi a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind oferirea de mijloace autorităţilor de concurenţă din statele membre astfel încât să fie mai eficiente în aplicarea legii şi privind garantarea funcţionării corespunzătoare a pieţei interne — „ECN+”, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 11 din 14 ianuarie 2019, invocate prin prisma art. 148 din Constituţie, Curtea reţine că, prin Decizia nr. 668 din 18 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 487 din 8 iulie 2011, şi prin Decizia nr. 921 din 7 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 673 din 21 septembrie 2011, s-a statuat că folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituţionalitate ca normă interpusă celei de referinţă implică, în temeiul art. 148 alin. (2) şi (4) din Constituţie, o condiţionalitate cumulativă: pe de o parte, această normă să fie suficient de clară, precisă şi neechivocă prin ea însăşi sau înţelesul acesteia să fi fost stabilit în mod clar, precis şi neechivoc de Curtea de Justiţie a Uniunii Europene şi, pe de altă parte, norma trebuie să se circumscrie unui anumit nivel de relevanţă constituţională, astfel încât conţinutul său normativ să susţină posibila încălcare de către legea naţională a Constituţiei — unica normă directă de referinţă în cadrul controlului de constituţionalitate. Într-o atare ipoteză demersul Curţii Constituţionale este distinct de simpla aplicare şi interpretare a legii, competenţă ce aparţine instanţelor judecătoreşti şi autorităţilor administrative, sau de eventualele chestiuni ce ţin de politica legislativă promovată de Parlament sau Guvern, după caz.

79. Aplicând aceste considerente de principiu la cauza de faţă, Curtea reţine că norma de drept european interpusă în cadrul controlului de constituţionalitate celei de referinţă, consacrată de art. 148 alin. (2) şi (4) din Constituţie, o reprezintă Directiva (UE) 1/2019 (Directiva ECN+), al cărei termen de transpunere se împlinesc la 4 februarie 2021. Cu privire la prima condiţie necesară pentru folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituţionalitate, Curtea reţine că norma de drept european invocată întruneşte condiţiile de claritate şi precizie. Astfel, ea stabileşte fără echivoc anumite norme prin intermediul cărora se asigură faptul că autorităţile naţionale de concurenţă dispun de garanţiile de independenţă, resurse şi competenţe în materie de aplicare a legii şi de impunere de amenzi care le sunt necesare pentru a fi în măsură să aplice în mod eficace articolele 101 şi 102 din TFUE, astfel încât concurenţa să nu fie denaturată pe piaţa internă şi consumatorii şi întreprinderile să nu fie dezavantajaţi de legislaţia şi măsurile naţionale care împiedică autorităţile naţionale de concurenţă să fie organisme eficiente de aplicare a legii.

80. În ceea ce priveşte cea de-a doua condiţie, şi anume aceea ca norma de drept european interpusă în cadrul controlului de constituţionalitate să se circumscrie unui anumit nivel de relevanţă constituţională, astfel încât conţinutul său normativ să susţină posibila încălcare de către legea naţională a Constituţiei — unica normă directă de referinţă în cadrul controlului de constituţionalitate, Curtea constată că această condiţie nu este întrunită. Aspectele legate de reglementarea de către statele membre a organizării şi funcţionării autorităţii naţionale de concurenţă (cum sunt, spre exemplu, garantarea independenţei autorităţilor naţionale de concurenţă) nu au în

sine o relevanță constituțională, nefiind circumscrise principiilor și normelor fundamentale constituționale, cum ar fi, spre exemplu, cele care consacră drepturi, libertăți și îndatoriri fundamentale sau cele privind autoritățile publice reglementate de textele constituționale.

81. Având în vedere acestea, Curtea constată că nu sunt îndeplinite condițiile pentru folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituționalitate, astfel că nu poate fi primită critica de neconstituționalitate privind încălcarea dispozițiilor art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție.

82. În ceea ce privește critica dispozițiilor art. 1 pct. 2 din legea criticată, cu referire la art. 15 alin. (4) lit. f) din Legea nr. 21/1996, prin care se instituie una dintre condițiile pentru a fi numit în funcția de membru al Consiliului Concurenței — respectiv „să nu fie incapabilă ori să nu fi fost condamnată pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea de 3 ani sau mai mare”, Curtea constată că această condiție, contrar susținerilor formulate, nu reprezintă o decădere perpetuă din dreptul de a ocupa funcția de membru al Consiliului Concurenței. Cu titlu preliminar, Curtea observă că soluția normativă criticată este parte a dreptului pozitiv, regăsindu-se, în prezent, reglementată prin art. 15 alin. (4) teza finală din Legea nr. 21/1996. De asemenea, Curtea reține că, în raport cu art. 16 alin. (3), din Constituție, este opțiunea legiuitorului să stabilească acele condiții pentru exercitarea unei funcții, în raport cu interesele sociale ocrotite și cu importanța dată funcției publice reglementate. Astfel, ori de câte ori apreciază oportun, în funcție de materia normată, legiuitorul poate conferi condamnării penale efecte juridice care excedează sancțiunii penale, reglementând decăderi, interdicții sau incapacități care rezultă din condamnare. Aceste consecințe extrapenale care derivă din condamnare operează în condițiile și termenele stabilite de lege.

83. Raportat la aspectele de neconstituționalitate formulate, referitoare, în realitate, la consecințele extrapenale derivate dintr-o hotărâre judecătorească de condamnare, Curtea reține că acestea își găsesc rezolvarea prin aplicarea art. 4, art. 152 alin. (1) sau art. 165—171 din Codul penal referitoare la legea penală de dezincriminare, amnistia postcondamnatorie și reabilitare (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 304 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 520 din 5 iulie 2017, sau Decizia nr. 592 din 8 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 310 din 14 aprilie 2020).

84. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că toate consecințele extrapenale care derivă dintr-o condamnare nu reprezintă altceva decât efecte juridice inerente unei hotărâri judecătorești de condamnare penală, pe care legea extrapenală le consacră în domeniul ei specific de incidență: înlăturarea acestor consecințe extrapenale operează în baza dispozițiilor Codului penal, partea generală. Faptul că legea extrapenală folosește diferite sintagme precum „nu au suferit condamnări penale” (art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 2 aprilie 2001, în prezent abrogată, potrivit art. 597 alin. (2) lit. c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555 din 5 iulie 2019) ori, în cazul de față, „să nu fi fost condamnată pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea de 3 ani sau mai mare” nu înseamnă că aceasta poate completa/modifica/deroga de la dispozițiile Codului penal, sub aspectul condițiilor și termenelor în care sunt înlăturate

consecințele unei condamnări penale. Consecințele juridice ale legii de dezincriminare sau de amnistie sau cele ale unei hotărâri judecătorești de reabilitare, pronunțate în condițiile legii, rămân guvernate de Codul penal, lege care reglementează condițiile în care pot fi înlăturate consecințele juridice penale și extrapenale ale unei hotărâri judecătorești de condamnare. În consecință, prin aplicarea art. 4, art. 152 alin. (1) și art. 165—171 din Codul penal, Curtea constată că măsura criticată are un scop legitim, respectiv cerința de integritate de care trebuie să dea dovadă orice persoană care aspiră la funcția de membru al Consiliului Concurenței; de asemenea, ea este adecvată, în sensul că scopul legitim anterior menționat poate fi atins în mod abstract prin condiția impusă de legiuitor, necesară într-o societate democratică, în sensul că acceptanța socială a persoanei care dorește să acceadă la funcția de membru al Consiliului Concurenței este cu atât mai mare cu cât aceasta a dat dovezi de îndreptare într-un interval temporal extins apreciat ca fiind suficient de către legiuitor, iar prin aplicarea normelor penale de drept substanțial referitoare la consecințele extrapenale ale condamnării, o asemenea condiție este proporțională cu scopul legitim urmărit, fiind o garanție, pe de o parte, a îndreptării persoanei, iar, pe de altă parte, a reintegrării sociale a acesteia.

85. În aceste condiții, Curtea constată că nu sunt încălcate prevederile art. 1 alin. (3), art. 15 alin. (1), art. 16 alin. (3) și nici ale art. 147 alin. (4) din Constituție.

86. În ceea ce privește susținerile referitoare la încălcarea, prin dispozițiile legale punctual criticate, a prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție, Curtea constată că acestea nu pot fi reținute, întrucât vizează, în realitate, aspecte care nu au relevanță constituțională, prin prisma exigențelor de calitate a legii, astfel cum acestea au fost evidențiate în jurisprudența Curții Constituționale.

87. Astfel, din examinarea jurisprudenței instanței de contencios constituțional și a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la cerințele de calitate a legii, se observă că aceasta a avut în vedere aspecte intrinseci actului normativ, și anume diferite deficiențe sau insuficiențe de redactare care afectează claritatea, precizia, previzibilitatea și accesibilitatea normei juridice, iar prin nerespectarea acestor cerințe se aduce atingere unor drepturi, libertăți sau principii fundamentale. Astfel, Curtea a constatat, de principiu, că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat (a se vedea, în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza *Sissanis împotriva României*, paragraful 66). O lege îndeplinește condițiile calitative impuse atât de Constituție, cât și de Convenție, numai dacă norma este

enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își adapteze conduita în funcție de aceasta, astfel încât, apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă și să își corecteze conduita. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (în acest sens sunt, spre exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, și Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la care se rețin, spre exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Wingrove împotriva Regatului Unit*, paragraful 40, Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, paragraful 59).

88. Din jurisprudența mai sus indicată se desprinde concluzia potrivit căreia, pentru relevanța constituțională a principiului legalității, esențial este ca, prin folosirea unei tehnici legislative

inadecvate, care să nu întrunească cerințele clarității, preciziei, previzibilității și ale accesibilității normei juridice, legiuitorul să fi adus atingere în final unor drepturi, libertăți sau principii de rang constituțional (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 373 din 2 mai 2018).

89. În raport cu cele enunțate, Curtea constată că preținsele vicii de constituționalitate invocate reprezintă, în realitate, critici referitoare la lipsa de corelare legislativă sau cu privire la opțiunea legiuitorului de modificare a unor reguli privind organizarea și funcționarea Consiliului Concurenței, sub aspecte ce țin, în principal, de stabilirea unei condiții pentru a fi numit în funcția de președinte al Consiliului Concurenței, durata mandatului de membru al Consiliului Concurenței în cazul nedepunerii jurământului, din culpa proprie, reglementarea funcțiilor publice de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței, numirea și eliberarea din funcție a secretarului general și a secretarului general adjunct al Consiliului Concurenței. În cauza de față, aceste critici, astfel cum sunt formulate, nu au, în sine, o reală substanță constituțională, deoarece nu este pusă în discuție afectarea unui drept, a unei libertăți sau a unui principiu fundamental, urmând ca, sub acest aspect, obiecția de neconstituționalitate să fie respinsă, ca neîntemeiată.

90. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiate obiecțiile de neconstituționalitate formulate de 40 de senatori aparținând Grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România și de Președintele României și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 este constituțională, în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 23 septembrie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,

Simina Popescu-Marin

★

OPINIE SEPARATĂ

În dezacord cu soluția pronunțată de Curtea Constituțională formulăm prezenta **opinie separată**, considerând că **obiecțiile de neconstituționalitate** formulate de Președintele României și de 27 senatori membri ai Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, precum și de 13 senatori membri ai Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România, **cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 se impuneau a fi admise**, pentru următoarele motive:

• **legea încalcă principiul bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție, prin adoptarea exclusiv de Camera decizională — Senat a unor amendamente care au adus modificări substanțiale actului normativ, în raport de forma inițiatorilor;**

• **dispozițiile art. II din lege încalcă principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție;**

• **dispozițiile art. II din lege contravin și prevederilor art. 148 alin. (2) și alin. (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție.**

1. Adoptarea legii cu încălcarea principiului bicameralismului prevăzut în art. 61 alin. (2) rap. la art. 75 din Constituție

1.1. În jurisprudența sa Curtea Constituțională a stabilit că **principiul bicameralismului** presupune întrunirea cumulativă a două criterii, și anume: a) existența unor **deosebiri majore de conținut juridic** între formele adoptate de cele două Camere ale Parlamentului și b) existența unei **configurații semnificativ diferite** între formele adoptate de cele două Camere ale

Parlamentului (a se vedea în acest sens deciziile nr. 710/2009, nr. 413/2010, nr. 1.533/2011, nr. 89/2017 și nr. 377/2017). În timp, la aceste două criterii jurisprudența Curții Constituționale a adăugat un al treilea, prin necesitatea raportării la **scopul legii**, în sensul de voință politică a autorilor propunerii legislative sau de filosofie, de concepție originară a actului normativ (a se vedea în acest sens deciziile nr. 62/2017, nr. 514/2017, nr. 62/2018). Începând cu anul 2020 tot Curtea Constituțională, fără a marca un reviriment de jurisprudență, a renunțat la cel de-al treilea criteriu și a reținut doar primele două (a se vedea paragraful 89 din Decizia nr. 600/15 iulie 2020). Altfel spus, **Curtea Constituțională este cea care a stabilit că, în cadrul procesului legislativ caracterizat prin bicameralism, modificările și completările pe care Camera decizională le poate aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la concepția generală reglementată de prima Cameră.** Altminteri, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului (a se vedea în acest sens Decizia nr. 472/2008). Sau, în cuvintele Curții Constituționale, „Camera decizională nu poate modifica substanțial obiectul de reglementare și configurația inițiativei legislative, cu consecința deturnării de la finalitatea urmărită de inițiator” (a se vedea în acest sens deciziile nr. 624/2016 și nr. 89/2017). „Așa fiind, modificările și completările pe care Camera decizională le aduce proiectului de lege sau propunerii legislative adoptate de prima Cameră sesizată trebuie să se raporteze la materia avută în vedere de inițiator și la forma în care a fost reglementată de prima Cameră. Altfel, se ajunge la situația ca o singură Cameră, și anume Camera decizională, să legifereze în mod exclusiv, ceea ce contravine principiului bicameralismului” (a se vedea în acest sens deciziile nr. 472/2008 și nr. 6/2017).

1.2. Aplicând aceste considerente de principiu la situația din prezenta cauză constatăm următoarele:

1.2.1. În cadrul procesului legislativ, Camera Deputaților, în calitate de primă cameră sesizată, a adoptat tacit propunerea legislativă, cu depășirea termenului de 60 de zile, prevăzut de art. 75 alin. (2) teza a doua din Constituție. Practic, propunerea legislativă a trecut în forma propusă de inițiatori.

1.2.2. Senatul, în calitate de Cameră decizională, a adoptat legea cu modificări multiple și într-o formă diferită față de forma inițiatorului și față de cea adoptată tacit de Camera Deputaților, prin promovarea unor soluții legislative diferite. Concret, forma legii adoptate de Senat a inclus nu mai puțin de 38 de modificări față de forma Camerei Deputaților și a inițiatorilor, modificări realizate asupra a peste 20 de articole din Legea nr. 21/1996.

1.2.3. Modificările au vizat aspecte esențiale, precum: compunerea plenului Consiliului Concurenței, modalitatea de numire a membrilor plenului, stabilirea atribuțiilor membrilor plenului Consiliului Concurenței, modificarea condițiilor pe care aceștia trebuie să le îndeplinească, modificarea reglementărilor în caz de vacanță a funcției de președinte al Consiliului Concurenței, modificarea dispozițiilor referitoare la aspectele examinate și dezbătute în plen de Consiliul Concurenței, funcțiile publice de specialitate din cadrul Consiliului Concurenței, interdicțiile după încheierea angajării în cadrul instituțiilor publice, modificarea statutului secretarului general și al secretarului general adjunct și, nu în ultimul rând, introducerea art. II și a art. III, cu efect direct în ceea ce privește încetarea mandatului membrilor Consiliului Concurenței în funcție, deci schimbarea conducerii Consiliului Concurenței, în

conformitate cu noua procedură și cu noua componență stabilită prin amendamente aduse în Camera decizională. Or, **toate aceste modificări au schimbat concepția de ansamblu a legii avută în vedere de inițiatori, precum și de prima cameră sesizată.**

1.2.4. Față de aspectele relevate mai sus rezultă că, direct în etapa decizională a procesului de legiferare, intenția de reglementare a inițiatorilor și forma adoptată de Camera Deputaților au fost modificate substanțial în Senat.

Se poate lesne constata că, prevederi importante ale legii nu au făcut nici obiectul intenției de reglementare a inițiatorilor, nu au fost niciodată cunoscute și nici nu au făcut obiectul dezbaterilor în Camera de reflecție, care a adoptat tacit legea, ci au reprezentat modificări propuse pentru prima dată în faza decizională de la Senat, și tocmai aceste prevederi conferă legii un conținut semnificativ diferit de cel avut în vedere, atât de inițiatori, cât și de prima Cameră sesizată.

1.2.5. Or, în procesul legislativ este esențial pentru Camera decizională să respecte atât intenția, materia și obiectul de reglementare avute în vedere de către inițiator, cât și forma și conținutul soluției legislative adoptate de către prima Cameră sesizată.

În caz contrar, în măsura în care Camera decizională nu ar fi ținută de aceste principii constituționale, s-ar crea contextul în care aceasta ar putea legifera în mod singular, anihilând voința primei Camere sesizate și, în consecință, arogându-și, în integralitate, rolul de unică autoritate legiuitoare, care aparține, conform Constituției, celor două structuri ale Parlamentului. Or, în jurisprudența sa, în repetate rânduri Curtea Constituțională a subliniat că Parlamentul, deși compus din două Camere, în contextul procesului de legiferare reprezintă o entitate indivizibilă și că este contrar viziunii legiuitorului constituant ca o Cameră să adopte o lege fără ca proiectul de act normativ să parcurgă procedura specifică și să fie dezbătut și de cealaltă Cameră.

Prin urmare, în circumstanțierea aspectelor mai sus redate apreciem că, **în cadrul Camerei decizionale, legea a fost modificată în mod substanțial în raport cu forma inițiatorilor, adoptată tacit de către Camera Deputaților, astfel că Camera decizională — Senatul a generat o încălcare a principiului bicameralismului.**

2. Încălcarea prin dispozițiile art. II din lege a principiului neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție.

2.1. Prin art. II din lege se prevede că în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a legii, Camera Deputaților și Senatul vor demara procedurile pentru numirea membrilor Consiliului Concurenței. Actualii membri ai Consiliului pot fi propuși și numiți în oricare dintre funcțiile prevăzute de prezenta lege.

2.2. Consecința acestor prevederi constă în încetarea de drept a mandatelor membrilor Consiliului Concurenței aflați în exercitarea funcției, cu nerespectarea duratei de 5 ani prevăzută de art. 15 alin. (2) din Legea Concurenței nr. 21/1996, introducându-se astfel, în mod artificial, o cauză de încetare a mandatelor în curs printr-o normă inexistentă la data numirii în funcție.

2.3. Concret, din noua reglementare rezultă că, mandatele în curs ale membrilor Consiliului Concurenței vor înceta înainte de expirarea acestora, ca urmare a declanșării procedurii de numire a noilor membri. Chiar dacă textul prevede că există posibilitatea ca actualii membri ai Consiliului să fie propuși și numiți în oricare dintre funcțiile prevăzute de lege, mandatele în curs pentru funcțiile deținute în prezent vor

înceta ca urmare a unei cauze ce nu exista la momentul începerii mandatului.

2.4. Practic, soluția legislativă propusă prin legea criticată afectează direct durata mandatului actualilor membri ai Consiliului Concurenței și statutul acestora dobândit la data începerii mandatului. Intervenind asupra mandatelor în exercițiu, textul art. II din legea criticată nesocotește o bogată jurisprudență a Curții Constituționale, aspect ce contravine prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție (a se vedea deciziile nr. 61/2007, nr. 375/2005 și nr. 534/2017).

2.5. Astfel, analizând regimul juridic al mandatelor consiliilor de administrație ale Societății Române de Radiodifuziune (SRR) și Societății Române de Televiziune (SRTV), prin **Decizia nr. 534/2017**, Curtea Constituțională a statuat că: „întrucât regimul juridic al mandatelor consiliilor de administrație ale SRR și SRTV este deja reglementat prin norme juridice în vigoare, care produc efecte juridice, Curtea constată că orice modificare a acestui regim, sub aspectul condițiilor de numire a membrilor, interdicțiilor, incompatibilităților sau cauzelor de încetare a mandatelor, nu se poate realiza decât cu respectarea principiului neretroactivității legii civile. Toate aceste modificări nu pot viza decât o situație viitoare, care se va naște după intrarea în vigoare a noii legi, și nicidecum situații juridice constituite sub imperiul vechii legi, respectând dispozițiile în vigoare la data constituirii lor. (...) Așadar, Curtea constată că dispozițiile legale cuprinse în art. II din lege, care prevăd numirea unor noi consilii de administrație la Societatea Română de Radiodifuziune și la Societatea Română de Televiziune, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a noii legi, cu consecința încetării de drept a mandatului consiliilor de administrație ale SRR și SRTV aflate în funcție, sunt neconstituționale, întrucât încalcă art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală”.

2.6. De asemenea, prin **Decizia nr. 375/2005** în legătură cu mandatele judecătorilor și procurorilor în funcții de conducere, Curtea a statuat următoarele: „**Legiitorul este liber să redimensioneze, printr-o lege nouă, durata mandatelor funcțiilor de conducere în alt fel decât legea în vigoare, dar numai pentru viitor, nu și pentru mandatele în curs**, altfel ar însemna să nesocotească regula neretroactivității legii, care este normă de nivel constituțional, prevăzută în art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală.”

2.7. În același sens, pronunțându-se asupra unei norme care introducea o nouă cauză de încetare a mandatului aleșilor locali pentru un comportament manifestat anterior intrării în vigoare a normei respective, Curtea prin **Decizia nr. 61 din 18 ianuarie 2007** a statuat că, „**în condițiile în care legea își propune să modifice statutul dobândit la data începerii mandatului, prin instituirea unui caz nou de încetare a acestuia** (s.n. în prezenta cauză, prin instituirea unei alte durate a mandatului) legea devine retroactivă. Art. 15 alin. (2) din Constituție consacră principiul neretroactivității legii, în sensul că o lege, odată adoptată de Parlament, va putea produce efecte juridice numai pentru viitor”.

2.8. Considerăm că, argumentele reținute de Curtea Constituțională în deciziile menționate mai sus sunt aplicabile *mutatis mutandis* și în prezenta cauză. Astfel, regimul juridic al mandatelor în curs ale membrilor Consiliului Concurenței este deja reglementat prin normele în vigoare și acestea produc efectele juridice prevăzute de Legea concurenței nr. 21/1996. Prin urmare, modificarea acestui regim, prin textul art. II din legea criticată, conduce la încălcarea principiului neretroactivității legii civile consacrat la art. 15 alin. (2) din Constituție.

2.9. Potrivit acestui principiu legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile. Textul constituțional menționat oferă soluție pentru conflictul de legi în timp stabilind că, **doar în materie penală și contravențională**, în cazul unei succesiuni de acte normative se va aplica legea ale cărei prevederi sunt mai favorabile făptuitorului, infractor sau contravenient, după caz. Totodată, acest principiu de rang constituțional stabilește că **legea civilă se aplică tuturor situațiilor juridice născute după intrarea ei în vigoare (facta futura), iar nu situațiilor juridice trecute, consumate (facta praeterita). Principiul neretroactivității legii își găsește justificarea și are rolul de a asigura stabilitatea și securitatea raporturilor juridice.**

Prin urmare, **prin raportare și la jurisprudența mai sus menționată, dispozițiile de la articolul II din legea supusă controlului de constituționalitate sunt contrare principiului neretroactivității legii prevăzut în art. 15 alin. (2) din Constituție.**

3. Dispozițiile art. II din lege contravin și prevederilor art. 148 alin. (2) și alin. (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție.

3.1. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat, în ceea ce privește incidența actelor obligatorii ale Uniunii Europene în cadrul controlului de constituționalitate că, „folosirea unei norme de drept european în cadrul controlului de constituționalitate ca normă interpusă celei de referință implică, în temeiul art. 148 alin. (2) și alin. (4) din Constituția României, **o condiționalitate cumulativă**: pe de o parte, această normă trebuie să fie suficient de clară, precisă și neechivocă prin ea însăși sau înțelesul acesteia să fi fost stabilit în mod clar, precis și neechivoc de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, iar, pe de altă parte, norma trebuie să se circumscrie unui anumit nivel de relevanță constituțională, astfel încât conținutul său normativ să susțină posibila încălcare de către legea națională a Constituției — unica normă directă de referință în cadrul controlului de constituționalitate” (Decizia nr. 64 din 24 februarie 2015 și Decizia nr. 668 din 18 mai 2011). Actele de drept european care au caracter obligatoriu sunt regulamentele (act legislativ care trebuie aplicat în integralitatea sa, în toate statele membre), directivele (act legislativ care stabilește un obiectiv pe care trebuie să îl atingă toate statele membre, fiecare dintre ele având însă libertatea de a decide asupra modalităților de îndeplinire a obiectivului stabilit) și deciziile (act legislativ direct aplicabil și obligatoriu pentru toți cei cărora li se adresează; destinatarii săi pot fi statele membre sau chiar întreprinderile).

3.2. Astfel, în prezenta cauză, **demararea procedurilor pentru numirea noilor membri ai Consiliului Concurenței — cu consecința afectării mandatelor neexecutate ale actualilor membri ai Consiliului — echivalează cu nerespectarea de către statul român a obligației de a îndeplini întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (T.F.U.E.) și, implicit, cu încălcarea Directivei (UE) 2019/1 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018** privind oferirea de mijloace autorităților de concurență din statele membre, astfel încât să fie mai eficace în aplicarea legii și privind garantarea funcționării corespunzătoare a pieței interne — denumită în continuare Directiva ECN+.

3.3. Potrivit legislației europene, independența autorităților naționale de concurență este de o importanță supremă pentru aplicarea efectivă a legislației europene în materie de concurență. Directiva ECN+, recent adoptată, impune statelor membre să se asigure că autoritățile naționale de concurență își îndeplinesc atribuțiile și își exercită prerogativele, în mod

imparțial, în interesul aplicării efective și uniforme a articolelor 101 și 102 din T.F.U.E.

3.4. Astfel, potrivit **art. 4 alin. (1) din Directiva ECN+**: „(1) Pentru a garanta independența autorităților naționale administrative de concurență atunci când aplică articolele 101 și 102 din TFUE, statele membre se asigură că autoritățile respective își duc la îndeplinire sarcinile și își exercită competențele în mod imparțial și în interesul asigurării eficiente și uniforme a aplicării dispozițiilor respective, sub rezerva cerințelor de proporționalitate în materie de răspundere și fără a aduce atingere cooperării strânse dintre autoritățile de concurență în cadrul Rețelei europene în domeniul concurenței”.

3.5. În privința demiterii membrilor **Consiliului Concurenței**, potrivit **art. 4 alin. (3) din Directiva ECN+**: „(3) **Persoanele din cadrul autorităților naționale administrative de concurență care iau decizii în exercitarea competențelor prevăzute la articolele 10—13 și la articolul 16 din prezenta directivă nu sunt demise din cadrul unor astfel de autorități din motive legate de îndeplinirea corespunzătoare a îndatoririlor lor sau de exercitarea corespunzătoare a competențelor care le revin pentru aplicarea articolelor 101 și 102 din TFUE, astfel cum sunt menționate la articolul 5 alineatul (2) din prezenta directivă. Acestea pot fi demise numai în cazul în care nu mai îndeplinesc condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin sau în cazul în care s-a constatat că au comis o abatere gravă în temeiul dreptului intern.** Condițiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor care le revin și faptele ce constituie abateri grave trebuie să fie prevăzute în prealabil în dreptul intern, ținând seama de necesitatea de a asigura în mod eficient respectarea normelor”.

3.6. Drept urmare, din normele europene menționate mai sus rezultă că, persoanele în cauză (respectiv membrii Consiliului Concurenței) pot fi demise doar:

- (i) dacă au săvârșit abateri grave sau
- (ii) dacă nu mai îndeplinesc condițiile necesare pentru realizarea sarcinilor care le revin.

Toate aceste garanții oferite de Directiva ECN+ sunt menite să protejeze persoanele cu putere de decizie față de o demitere arbitrară, din motive politice, în timpul mandatului lor, printr-o schimbare ulterioară a condițiilor, ceea ce s-a întâmplat în prezenta cauză prin adoptarea legii supuse controlului de constituționalitate. Astfel, înlocuirea prin lege a actualei conduceri a Consiliului Concurenței este o intervenție politică, de natură a aduce atingere garanțiilor de independență de care trebuie să se bucure autoritatea română de concurență conform obiectivului declarat al Directivei ECN+, cu atât mai mult cu cât o astfel de intervenție afectează acele proceduri de investigație aflate în etape avansate, respectiv atunci când audierea/ascultarea, deliberarea și motivarea deciziilor trebuie realizate în aceeași componență a organului colegial de decizie cu respectarea cvorumului și a termenelor de decădere/prescripție stabilite de lege.

3.7. Pe de altă parte, în acord cu jurisprudența Curții Constituționale relevată anterior, normele prevăzute la **art. 4 alin. (3) din Directiva ECN+** reprezintă dispoziții suficient de clare, precise și neechivoce prin ele însele în privința motivelor pentru care persoanele care iau decizii în exercitarea prerogativelor Consiliului Concurenței prevăzute de directivă pot fi demise, aceste motive fiind prevăzute, în mod limitativ, de către actul în discuție.

În același timp, **norma se circumscrie și unui anumit nivel de relevanță constituțională**, având în vedere obligația Parlamentului României de a garanta aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile art. 148 alin. (2) din Constituție. Mai mult, **art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție implică o obligație pozitivă din partea statului de a asigura protecția concurenței loiale**, aspect ce implică asigurarea independenței autorității naționale de concurență, în conformitate cu legislația europeană amintită.

3.8. Nu în ultimul rând, potrivit **art. 4 alin. (4) din Directiva ECN+**, „statele membre se asigură că membrii organului decizional al autorităților naționale administrative de concurență sunt selectați, recrutați sau numiți în conformitate cu proceduri clare și transparente, stabilite în prealabil în dreptul intern”.

3.9. Totodată, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, statele membre au obligația de a se abține de la măsuri naționale care ar putea compromite **Directiva ECN+**, chiar dacă termenul de transpunere a acesteia nu a expirat încă: „în perioada transpunerii directivei, Statele Membre cărora le este adresată trebuie să se abțină de la a lua orice măsuri care pot compromite atingerea rezultatului acesteia” (Cauza C-212/04, Adelener, paragraful 121).

Față de toate argumentele relevate mai sus apreciem că, **dispozițiile art. II din legea criticată contravin și prevederilor art. 148 alin. (2) și (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție.**

*

* *

Pentru toate aceste motive considerăm că **obiecțiile de neconstituționalitate** formulate de Președintele României și de 27 senatori membri ai Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, precum și de 13 senatori membri ai Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România **cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996 se impuneau a fi admise**, întrucât:

- legea încalcă principiul bicameralismului prevăzut de art. 61 alin. (2) și art. 75 din Constituție, prin adoptarea exclusiv de Camera decizională — Senatul a unor amendamente care au adus modificări substanțiale actului normativ, în raport de forma inițiatorilor;
- dispozițiile art. II din lege încalcă principiul neretroactivității legii consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție;
- dispozițiile art. II din lege contravin și prevederilor art. 148 alin. (2) și alin. (4) prin raportare la art. 11 și art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție.

Judecători,

dr. Livia Stanciu

prof. univ. dr. Elena-Simina Tănăsescu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 644

din 24 septembrie 2020

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Atilla	— judecător
Simina Popescu-Marin	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea obiecției de neconstituționalitate a prevederilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, obiecție formulată de Președintele României.

2. Cu Adresa CP1/863 din 24 iunie 2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 3.396 din 24 iunie 2020, Președintele României a sesizat Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului. Sesizarea a fost formulată în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție, al art. 11 alin. (1) lit. A.a) și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 795A/2020.

3. În motivarea sesizării de neconstituționalitate autorul acesteia formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă. Sub aspect extrinsec, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost adoptată cu încălcarea prevederilor art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1), prin raportare la art. 73 alin. (3) lit. n), precum și a dispozițiilor constituționale ale art. 75 alin. (4) și alin. (5). În acest sens, Președintele României arată că proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, inițiat de Guvern, a fost înregistrat pentru dezbateri și adoptare la Senat, ca primă Cameră sesizată, fiind prezentat Biroului permanent în data de 24 iunie 2019. În forma inițiatorului, inițiativa legislativă conținea zece articole și aducea Legii nr. 272/2004 un număr de 40 de modificări și completări. În data de 7 octombrie 2019, ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile prevăzut de art. 75 alin. (2) teza a treia din Constituție, Senatul, în calitate de primă Cameră competentă, a adoptat tacit proiectul de lege menționat într-o formă a legii identică cu cea a inițiatorului actului normativ.

4. În calitate de Cameră decizională, Camera Deputaților a adoptat legea supusă controlului de constituționalitate în ședința din data de 3 iunie 2020, amendând substanțial fondul reglementării. Astfel, față de forma adoptată de Senat, Camera Deputaților a adoptat un număr semnificativ mai mare de modificări, respectiv a intervenit legislativ asupra a 63 de texte, astfel cum rezultă și din raportul comun al Comisiei pentru muncă și protecție socială și al Comisiei juridice, de disciplină și imunități ale Camerei Deputaților.

5. Potrivit *expunerii de motive* a Guvernului, în forma depusă spre dezbateri și adoptare la Parlament și adoptată de Senat, inițiativa legislativă avea ca obiect de reglementare: delimitarea mai clară a noțiunii de familie extinsă; introducerea obligatorie a consimțământului copilului care a împlinit 14 ani în ceea ce privește stabilirea programului de relații personale; clarificarea

rolului direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului în asigurarea măsurilor de protecție față de minorii ai căror părinți sunt plecați din țară și față de minorii străini neînsoțiți pe teritoriul României; adăugarea categoriei copiilor care solicită azil la categoriile de copii beneficiari ai Legii nr. 272/2004; creșterea vârstei până la care copiii nu mai pot fi plasați în instituții de tip rezidențial de la 3 la 7 ani; introducerea posibilității desemnării drept persoană care să asigure creșterea și îngrijirea copilului, pe lângă rudele până la gradul IV, și a persoanelor care fac parte din rețeaua socială a copilului; continuarea procesului de dezinstituționalizare.

6. Cu ocazia adoptării legii supuse controlului de constituționalitate de către Camera decizională, Camera Deputaților a păstrat modificările aduse Legii nr. 272/2004 prin proiectul legii criticate adoptat tacit de Senat, operând în plus și alte modificări legislative. Distinct însă de modificările ce se impun pentru corelarea prevederilor Legii nr. 272/2004 cu textele nou-introduse ori cu alte acte normative, Camera Deputaților a adoptat și modificări care au un obiect de reglementare complet diferit față de cel avut în vedere de inițiator și, implicit, de cel adoptat de prima Cameră, încălcându-se prevederile art. 75 din Constituție referitoare la competența Camerei decizionale în procedura legislativă.

7. Prin raportare la forma adoptată de Senat, analizând aceste noi dispoziții menționate, adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, autorul sesizării consideră că ele vizează prevederi referitoare la derularea în unitățile școlare a programelor de educație sanitară, precum și prevederi prin care se impun unele obligații atât în sarcina copiilor și a părinților, cât și în cea a cadrelor didactice, a personalului auxiliar și a celui administrativ, în sensul menținerii unui climat pozitiv și incluziv în orice unitate de învățământ, care să permită tuturor copiilor să fie respectați și acceptați. De asemenea, forma adoptată de Camera Deputaților instituie prevederi în ceea ce privește modul de organizare a unităților de învățământ, prin stabilirea obligației pentru conducerea fiecărei unități de învățământ de a include în regulamentul de ordine interioară mecanisme de prevenire a comportamentelor agresive, de excludere, de luare în derâdere, umilitoare, și a oricărei forme de violență psihologică — bullying. Totodată, prin modificările aduse de Camera decizională, legea supusă controlului de constituționalitate instituie obligația respectării unui nou principiu care stabilește un mod inedit de desfășurare a actului educațional, prin aplicarea de măsuri nepunitive bazate pe mediere și dialog și prin participarea copiilor și a părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens.

8. Astfel, la art. I pct. 10 din legea criticată, Camera decizională a modificat art. 46 alin. (3) lit. i) al Legii nr. 272/2004, în sensul redenumirii programelor de educație pentru sănătate ca programe de educație sanitară și al eliminării sintagmei „cel puțin o dată pe semestru” din cuprinsul textului. De asemenea, la art. I pct. 12 din legea dedusă controlului instanței constituționale, Camera Deputaților a introdus după alineatul (2) al art. 52 din Legea nr. 272/2004 trei noi alineate, prin care stabilește următoarele: „(21) Copiii, părinții, cadrele didactice, personalul didactic auxiliar și cel administrativ au obligația de a menține un climat pozitiv și incluziv în orice unitate de învățământ, care să permită tuturor copiilor să fie respectați și acceptați.

(22) *Conducerea fiecărei unități de învățământ are obligația de a include în regulamentul de ordine interioară mecanisme de prevenire a comportamentelor prevăzute la alin. (1) lit. h).*

(23) *Prevenirea și combaterea oricărei forme de violență psihologică — bullying — în școli se realizează cu respectarea principiului primordialității măsurilor nepunitive bazate pe mediere și dialog și al participării copiilor și părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens.”*

9. Potrivit art. 232 din Legea educației naționale nr. 1/2011, statutul personalului didactic reglementează funcțiile, competențele, responsabilitățile, drepturile și obligațiile specifice personalului didactic și didactic auxiliar, precum și ale celui de conducere, de îndrumare și de control.

10. De asemenea, Legea nr. 1/2011, la art. 64, prevede că programele școlare din învățământul preuniversitar reprezintă, împreună cu planurile-cadru de învățământ, curriculumul național. Prin urmare, vizând obligații cu caracter general aplicabile întregului personal didactic și modalități de derulare a unor programe de educație în unitățile școlare, prin conținutul normativ, dispozițiile art. 1 pct. 10 și pct. 12 din legea criticată reglementează, în concret, relații sociale ce aparțin domeniului legii organice, potrivit art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție. Totodată, întrucât obiectul de reglementare al prevederilor criticate este parte a domeniului legii organice reprezentat de organizarea generală a învățământului — potrivit art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție —, pentru aceste două noi intervenții legislative competența decizională nu aparține Camerei Deputaților, ci Senatului, în conformitate cu prevederile art. 75 din Constituție.

11. Potrivit Legii fundamentale, în procedura de legiferare, fiecare dintre cele două Camere are competențe determinate. Astfel, prin diferențierea funcțională dintre cele două Camere ale Parlamentului, introdusă la revizuirea din 2003, s-au conceptualizat noțiunile de Cameră de reflecție și Cameră decizională, expres calificate ca atare prin Constituție, în funcție de domeniul în care este adoptată legea. În cazul de față, în conformitate cu prevederile constituționale ale art. 75 alin. (1), coroborate cu cele ale art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, noile modificări și completări asupra Legii nr. 272/2004 menționate, operate de către Camera decizională, atrag competența decizională a primei Camere competente să o dezbată, respectiv competența decizională a Senatului. Singura soluție pentru rezolvarea acestui conflict de competență apărut între cele două Camere o reprezintă întoarcerea legii, pentru acele noi modificări și completări, la Camera competentă să decidă definitiv.

12. Sunt invocate aspecte din jurisprudența Curții Constituționale referitoare la soluționarea conflictelor de competență decizională dintre cele două Camere ale Parlamentului și la instituția întoarcerii legii, spre exemplu, Decizia nr. 710 din 6 mai 2009, Decizia nr. 1.018 din 19 iulie 2010 sau Decizia nr. 235 din 2 iunie 2020.

13. Așadar, legea dedusă controlului instanței constituționale conține norme față de care, conform principiului bicameralismului funcțional, fiecare dintre cele două Camere ale Parlamentului are competența să se pronunțe definitiv. Astfel, actul normativ criticat se încadrează în situația prevăzută de art. 75 alin. (5) din Constituție, care stabilește modalitatea de soluționare a unui conflict de competență referitor la ordinea de sesizare a Camerelor în cazul în care legea cuprinde norme cu caracter organic ce trebuie adoptate în mod diferit, prin raportare la ordinea de sesizare a Camerelor.

14. În concluzie, autorul sesizării susține că sunt încălcate dispozițiile art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1), alin. (4) și alin. (5), prin raportare la art. 73 alin. (3) din Constituție, deoarece prevederile mai sus identificate și adoptate de Camera Deputaților trebuiau întoarse și supuse spre dezbateri și adoptare Senatului, Cameră care, în acest caz, avea competență decizională. Așadar, legea dedusă controlului de constituționalitate a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor constituționale referitoare la întoarcerea legii, întrucât Camera Deputaților a eludat competența decizională a Senatului,

sustrăgându-i acestuia această calitate. Astfel, dispozițiile art. 1 pct. 10 și pct. 12 din legea criticată — ce conțin reglementări din domeniul educației — au fost adoptate cu încălcarea competenței Senatului, fiind dezbătute și adoptate de Camera Deputaților în calitate de Cameră decizională. Nerespectarea acestui aspect de procedură, ce privește competența celor două Camere, atrage neconstituționalitatea în ansamblu a legii.

15. Sub aspect intrinsec, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție.

16. În acest sens, Președintele României arată că art. 1 pct. 10 din legea dedusă controlului de constituționalitate, care modifică lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, face referire la programe de „educație sanitară”, înlocuind termenul folosit în prezent, respectiv acela de programe de „educație sexuală”.

17. Astfel, această terminologie nou-introdusă impunea în sarcina legiuitorului modificarea corespunzătoare a tuturor celorlalte prevederi din Legea nr. 272/2004. În acest sens, sunt dispozițiile art. 46 alin. (3) lit. j) din Legea nr. 272/2004, în care se folosește sintagma „programe de educație pentru sănătate, inclusiv pentru dezvoltarea capacităților psihoemoționale, a competențelor sociale și interpersonale”. În plus, același termen de „educație pentru sănătate” este prevăzut și de Legea educației nr. 1/2011, care stabilește la art. 3 lit. r) principiul „promovării educației pentru sănătate” și dispune la art. 65 alin. (61) că „Ministerul Educației și Cercetării în colaborare cu Ministerul Sănătății elaborează o strategie privind educația pentru sănătate și nutriție...”. Dacă intenția legiuitorului a fost de a utiliza conceptul de „educație sanitară” ca sinonim al celui de „educație pentru sănătate”, pentru eliminarea oricăror confuzii se impunea modificarea expresă, în mod corelativ, a lit. j) ori comasarea celor două texte într-unul singur. În acest sens, art. 13 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative prevede că actul normativ trebuie să se integreze organic în sistemul legislației, scop în care proiectul de act normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel, cu care se află în conexiune.

18. În al doilea rând, analizând dispozițiile pct. 10 al art. 1 din legea criticată, autorul sesizării consideră că articolul nu definește noțiunea de „educație sanitară”, nerezultând ce reprezintă aceasta, or, potrivit prevederilor art. 25 din Legea nr. 24/2000, „în cadrul soluțiilor legislative preconizate trebuie să se realizeze o configurație explicită a conceptelor și noțiunilor folosite în noua reglementare, care au un alt înțeles decât cel comun (...)”. De asemenea, în mod corespunzător, situația și considerentele de mai sus se mențin și cu privire la reglementarea principiului „primordialității măsurilor nepunitive bazate pe mediere și dialog și al participării copiilor și părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens”, principiu nou-introdus la art. 1 pct. 12 de legea criticată, însă nedefinit.

19. În al treilea rând, legea criticată, așa cum prevede aceasta la lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, introduce doar o modificare de formă, fără consecințe în plan juridic, întrucât, din punctul de vedere al scopului, aceasta este identică cu formularea lit. j) din cadrul aceluiași articol.

20. De asemenea, din redactarea textului lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, în forma legii transmise la promulgare, nu reiese cu claritate dacă norma stabilește că programele de educație pentru viață sunt în vederea prevenirii contractării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor sau că educația sanitară este cea în vederea prevenirii celor de mai înainte. În ipoteza în care norma juridică are în vedere reglementarea primei situații, atunci respectivele programe reprezintă, în fapt, un program de educație pentru sănătate, ceea ce este de natură să instituie un paralelism legislativ între lit. i), astfel cum a fost modificată, și lit. j) din forma

actuală a legii, inacceptabil din punctul de vedere al respectării normelor de tehnică legislativă.

21. Totodată, prin eliminarea sintagmei „*cel puțin o dată pe semestru*” din cuprinsul lit. i) a art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, textul a devenit neclar. Astfel, nu reiese cu claritate dacă programa școlară este modificată în sensul introducerii acestei discipline pe tot parcursul anului școlar sau, dimpotrivă, este eliminată acea garanție, instituită inițial, prin care legiuitorul a urmărit ca programele de educație pentru viață să fie efectiv puse în practică cel puțin o dată pe semestru, în beneficiul elevilor. Prin eliminarea acestei sintagme nu reiese cu certitudine dacă programele vor avea loc pe întregul parcurs al anului școlar, o dată pe semestru, o dată pe an sau deloc. Astfel, această intervenție legislativă, în realitate, are un efect contrar scopului avut în vedere de legiuitor, cel al asigurării interesului superior al copilului prin participarea acestuia la programe educaționale.

22. Alin. (3) lit. i) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 dispune că organele de specialitate ale administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și orice alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății și în domeniul educației sunt obligate să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru derularea sistematică în unitățile școlare, cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor, de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sanitară, în vederea prevenirii contractării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor. Din analiza acestor dispoziții, este neclar momentul în care trebuie să se solicite acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor în vederea participării la aceste programe de educație, nerezultând fără echivoc dacă acesta se stabilește ca etapă premergătoare conceperii măsurilor necesare de către autoritățile mai sus precizate sau acordul părinților este necesar ulterior, cu ocazia implementării acestora.

23. De asemenea, autorul sesizării consideră că norma indicată mai sus este lipsită de claritate și previzibilitate în cazul copiilor care au împlinit/împlinesc vârsta de 18 ani pe parcursul desfășurării anului școlar. Astfel, este neclar dacă subzistă necesitatea obținerii acordului părinților în vederea participării la programul de educație sanitară în situația școlarilor care au dobândit capacitate deplină de exercițiu, ceea ce este de natură să determine dificultăți în aplicare.

24. Având în vedere aceste aspecte, Președintele României consideră că textele legislative astfel prevăzute prin legea dedusă controlului Curții Constituționale sunt de natură să creeze confuzii în aplicarea normei pentru destinatarii săi, întrucât aceștia se află în imposibilitatea de a identifica norma în vigoare la care să se raporteze. Prin urmare, dispozițiile criticate, nefiind corelate cu celelalte norme aflate în vigoare, sunt lipsite de claritate și pot da naștere unor situații de confuzie, incoerență și instabilitate, care au ca rezultat imposibilitatea aplicării acestora.

25. Așadar, legea supusă controlului de constituționalitate nu respectă principiul supremației legilor și nici principiul securității raporturilor juridice, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii, așa cum a fost consacrat de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 30 din 27 ianuarie 2016.

26. De asemenea, Președintele României subliniază că lit. i) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 a făcut obiectul unor modificări recente, operate prin Legea nr. 45/2020, intrată în vigoare la data de 9 aprilie 2020. Or, adoptarea și intrarea în vigoare la intervale scurte de timp a unor legi care au ca scop modificarea și/sau completarea aceluiași dispoziții dintr-un act normativ sunt de natură să afecteze realizarea procesului de sistematizare, unificare și coordonare a legislației, ceea ce contravine principiului securității raporturilor juridice, negarantând astfel claritatea și previzibilitatea legii, fiind, așadar, încălcate dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție. Din această perspectivă, orice intervenție legislativă referitoare la programele educaționale trebuie realizată astfel încât să nu

afecteze stabilitatea și predictibilitatea aplicării legislației în materia educației și protecției copilului.

27. În fine, de asemenea, sub aspect extrinsec, Președintele României susține că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului încalcă dispozițiile art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituție.

28. În acest sens, autorul sesizării arată că, din analiza raportului comun al Comisiei juridice, de disciplină și imunități și al Comisiei pentru muncă și protecție socială ale Camerei Deputaților, rezultă că amendamentul care privea modificarea lit. i) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 a avut ca fundamentare nevoia populației „să cunoască și să respecte regulile de igienă personală și sănătate din responsabilitate pentru propria persoană și familie, dar și pentru societate. Este deci necesar ca în familie și în școală, copiii să își însușească un stil de viață sănătos, activ, să învețe regulile de igienă personală, de alimentație sănătoasă și echilibrată, prevenția bolilor, să înțeleagă nevoia mișcării și a practicării unui sport pentru îmbunătățirea stării de sănătate”. Analizând această motivare prevăzută în raportul amintit, autorul sesizării consideră că soluția legislativă adoptată pe calea amendamentelor introduse la Camera Deputaților și care au devenit lege nu cuprind o justificare reală socială și juridică, ci — din contră — aceasta a determinat o reglementare contradictorie, incoerentă și ininteligibilă, care alterează înțelegerea și aplicarea legii. În condițiile în care dispozițiile lit. j) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004 includ, în prezent, în noțiunea de „educație pentru sănătate” și pe cea de „educație sanitară”, aceasta indică cu atât mai mult expresia unei pure voințe politice care, în lipsa vreunui studiu de impact, a oricărei fundamentări de ordin economic, juridic și social, rămâne în sfera subiectivității. Motivarea noii soluții legislative, în contextul păstrării celei de la lit. j) a alin. (3) al art. 46 din Legea nr. 272/2004, este, în realitate, atașată unei norme în vigoare, ce a surprins o nevoie socială ce s-a bucurat deja de consacrare legislativă, și nu este legată de o nevoie socială nouă sau de perspectivă. Această tehnică de fundamentare a soluției legislative preconizate echivalează, în esență, cu lipsa motivării. Astfel, cu privire la problematica lipsei de fundamentare temeinică a actelor normative, Curtea Constituțională a statuat că: „în lipsa motivării, în sensul arătat, a legii adoptate, nu se poate cunoaște rațiunea legiuitorului, esențială pentru înțelegerea, interpretarea și aplicarea acesteia. Or, explicarea clară a soluțiilor legislative propuse și a efectelor preconizate este cu atât mai necesară, din perspectiva principiului legalității invocat, în condițiile în care obiectul inițiativei legislative în această cauză apare ca fiind pronunțat tehnic, de strictă specialitate, cu efecte pe un segment sensibil al economiei de piață, și anume cel financiar-bancar, iar legea însăși este lipsită de claritate. Sub acest aspect, art. 6 din Legea nr. 24/2000 stabilește, în alin. (1), că „*Proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă. Soluțiile pe care le cuprinde trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*”, iar în alin. (2) că „*Pentru fundamentarea noii reglementări se va porni de la dezideratele sociale prezente și de perspectivă, precum și de la insuficiențele legislației în vigoare*». Caracterul sumar al instrumentului de prezentare și motivare, precum și lipsa de fundamentare temeinică a actelor normative au fost sancționate de Curtea Constituțională în jurisprudența sa, în raport cu aceleași exigențe de claritate, predictibilitate a legii și securitate a raporturilor juridice impuse de art. 1 alin. (5) din Constituție, cu invocarea deopotrivă a normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.” (Decizia nr. 139 din 13 martie 2019). Prin aceeași

decizie, Curtea Constituțională a mai arătat că „Fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de dispozițiile constituționale menționate, întrucât previne arbitrarul în activitatea de legiferare, asigurând că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale. Accesibilitatea și previzibilitatea legii sunt cerințe ale principiului securității raporturilor juridice, constituind garanții împotriva arbitrarului, iar rolul controlului de constituționalitate este de a asigura aceste garanții, opuse oricărei intervenții legislative arbitrare. Astfel fiind, Curtea reține că lipsa motivării soluțiilor legislative este de natură să aducă atingere și dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Constituție, care consacră statul de drept și principiul dreptății, în sensul argumentelor anterior prezentate.”

29. În concluzie, ținând cont atât de motivele precizate, cât și de jurisprudența constituțională în materie, obligatorie potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, Președintele României consideră că legea dedusă controlului de constituționalitate eludează valorile statului de drept, ceea ce contravine art. 1 alin. (3) din Constituție, și conține dispoziții ce afectează calitatea și predictibilitatea sa, cu consecința încălcării prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție.

30. În considerarea argumentelor expuse, Președintele României solicită admiterea sesizării de neconstituționalitate și constatarea neconstituționalității legii în ansamblul său.

31. În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, obiecția de neconstituționalitate a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere.

32. **Președintele Senatului**, prin Adresa nr. 11.693 din 22 septembrie 2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 5.525 din 22 septembrie 2020, a comunicat punctul său de vedere, prin care susține că obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Astfel, cu privire la obiecția de neconstituționalitate referitoare la încălcarea prevederilor art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1) prin raportare la art. 73 alin. (3) lit. n), precum și a dispozițiilor art. 75 alin. (4) și alin. (5) din Constituție, se arată că, deși între cele două forme ale legii criticate există diferențe de conținut juridic, acestea nu afectează substanța normativă a legii. Invocând aspecte din jurisprudența Curții Constituționale referitoare la respectarea principiului bicameralismului (spre exemplu, Decizia nr. 765 din 14 decembrie 2016), președintele Senatului arată că, astfel cum se poate constata chiar din sesizarea trimisă instanței de contencios constituțional, obiecția Președintelui României se referă la redenumirea de către legiuitorul decizional a unei simple sintagme: în loc de „*programe de educație pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii*” ar urma să se utilizeze termenul de „*programe de educație pentru viață, inclusiv educație sanitară*”. Practic, este vorba de schimbarea termenului de *program de educație sexuală*, destinat elevilor, cu cel de *program de educație sanitară*. Cu privire la critica referitoare la încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție și la pretinsa necorelare a dispoziției cuprinse în art. 1 pct. 10 din legea criticată cu art. 46 alin. (3) din Legea nr. 272/2004, care se referă „programe de educație pentru sănătate”, se arată că aceasta nu poate fi susținută, deoarece din compararea celor două texte normative rezultă că, în realitate, este vorba de două categorii de programe educative, fiecare având un obiectiv propriu.

33. **Guvernul**, prin Adresa nr. 5/3.375/2020, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr. 4.621 din 4 august 2020, a comunicat punctul său de vedere prin care susține că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată. Astfel, Guvernul arată că Senatul, în calitate de primă Cameră competentă, a adoptat tacit proiectul de lege, în vreme ce Camera Deputaților a amendat substanțial fondul reglementării, fiind introduse noi prevederi, care nu erau impuse de necesitatea de a se asigura corelarea prevederilor Legii nr. 272/2004 cu textele nou-introduse. Aceste dispoziții vizează, spre exemplu: derularea în unitățile școlare a programelor de educație sanitară; instituirea obligației de respectare a unui nou principiu pentru

prevenirea oricăror forme de violență psihologică (aplicarea de măsuri nepunitive bazate pe mediere și dialog și participarea copiilor și a părinților în acțiunile și campaniile derulate în acest sens). Având în vedere elementele detaliate în cuprinsul sesizării, precum și jurisprudența Curții Constituționale în legătură cu art. 75 din Constituție (spre exemplu, Decizia nr. 1.018 din 19 iulie 2010 sau Decizia nr. 681 din 6 noiembrie 2018), Guvernul consideră că este întemeiată critica de neconstituționalitate formulată. Astfel, în condițiile în care prevederile art. 1 pct. 10 și pct. 12 din lege conțin reglementări din domeniul educației [pentru care, potrivit art. 75 alin. (1) din Constituție, Camera Deputaților ar fi trebuit să fie Cameră de reflecție, iar nu decizională], Guvernul apreciază că nu au fost respectate competențele funcționale în materie de legiferare, respectiv procedura de „întoarcere a legii”, trasată de dispozițiile art. 75 alin. (4) și alin. (5) din Constituție. Guvernul consideră că sunt încălcate și dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, în ceea ce privește exigențele de calitate a legii. Astfel, referitor la prevederile art. 46 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 272/2004, astfel cum se preconizează a fi modificate prin legea criticată (art. 1 pct. 10), Guvernul constată că se propune înlocuirea sintagmei „educație sexuală” — utilizată de textul în vigoare — cu expresia „educație sanitară”. Noul concept utilizat nu este însă definit, nerezultând dacă există sau nu o suprapunere de conținut cu o altă expresie utilizată în cuprinsul Legii nr. 272/2004, și anume „educație pentru sănătate”. De asemenea, nu este clar la ce moment ar trebui obținut acordul scris al părinților/reprezentanților legali și cum se va aplica norma în cazul copiilor majori, care au ieșit din sfera autorității părintești. Având în vedere aceste coordonate, Guvernul apreciază că prevederile art. 46 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 272/2004 — în forma preconizată — nu îndeplinesc criteriile de claritate, previzibilitate și predictibilitate, astfel cum au fost statuate în jurisprudența Curții Constituționale, putând crea riscul apariției unor vicii de neconstituționalitate în raport cu dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, în componenta sa privind claritatea și previzibilitatea normelor juridice. Guvernul reține că, după cum judicios se arată în sesizare, art. 46 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 272/2004 a fost relativ recent modificat prin Legea nr. 45/2020, intrată în vigoare la data de 9 aprilie 2020, iar o nouă modificare, la un interval atât de scurt, este de natură să afecteze procesul de sistematizare, unificare și coordonare a legislației, contravenind principiului securității raporturilor juridice. În fine, Guvernul consideră că legea criticată încalcă și dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, având în vedere că, din analiza motivării amendamentului care a condus la modificarea art. 46 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 272/2004, se poate constata că nu este indicată o justificare reală, socială și juridică, aprobarea amendamentului generând o reglementare contradictorie și incoerentă. Tehnica de fundamentare a soluției legislative preconizate echivalează, în esență, cu lipsa motivării, fiind nesocotite exigențele degajate din jurisprudența Curții Constituționale în materia motivării actelor normative (spre exemplu, Decizia nr. 139 din 13 martie 2019).

34. **Președintele Camerei Deputaților** nu a comunicat punctul de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

35. La dosarul cauzei, doamna Iustina Ionescu — Asociația Centru Euroregional pentru Inițiative Publice și doamna Adina Manea — Asociația Tineri pentru Tineri au comunicat un memoriu formulat ca *amicus curiae* din partea a peste 40 de organizații neguvernamentale, prin care susțin constatarea neconstituționalității Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, subliniind, în esență, că cele două concepte „educație sanitară” și „educație sexuală” nu sunt „intersanjabile” și că educația cuprinzătoare în domeniul sănătății sexuale și reproductive este un drept al tuturor copiilor, adolescenților și tinerilor. De asemenea, se menționează necesitatea corelării strategiilor naționale cu obiectivele asumate internațional pe subiectul sănătății sexuale și reproductive, implicit al măsurilor

preventive (educația sexuală fiind primul pilon), și sunt evidențiate efectele negative ale înlocuirii „educației sexuale” cu „educația sanitară”.

36. Cu privire la acest memoriu, Curtea reiterează cele statuate în jurisprudența sa, în sensul că procedeul intervenției în calitate de *amicus curiae* în procedura din fața Curții Constituționale nu echivalează cu atribuirea vreunei calități procesuale, ci are doar semnificația exprimării unei opinii sau poziții, pe care terțe persoane, față de problema de constituționalitate asupra căreia Curtea este chemată să se pronunțe, consideră că este util să o transmită instanței de contencios constituțional pentru a-i releva aspecte de care, altminteri, nu ar putea avea cunoștință. Scopul acestor memorii *amicus curiae* este acela de a sprijini Curtea în soluționarea cauzei, prin învederarea unor informații care să contribuie la pronunțarea unei soluții judicioase (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 887 din 15 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 191 din 15 martie 2016, sau Decizia nr. 580 din 20 iulie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 857 din 27 octombrie 2016).

37. La termenul de judecată fixat pentru data de 16 septembrie 2020, Curtea, având în vedere cererea de amânare a dezbaterilor asupra cauzei, a amânat dezbaterile pentru data de 24 septembrie 2020, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere formulate de președintele Senatului și de Guvern, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

38. Actul de sesizare are ca **obiect al criticilor de neconstituționalitate** Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

39. Autorul sesizării susține încălcarea prevederilor din Constituție cuprinse în: art. 1 alin. (3) și (5) privind trăsăturile statului român și obligativitatea respectării Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 61 privind rolul și structura Parlamentului, art. 73 alin. (3) privind domeniile legilor organice și art. 75 alin. (1), (4) și (5) privind sesizarea Camerelor.

40. În vederea soluționării obiecției de neconstituționalitate se va proceda la verificarea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a acesteia, prevăzute de art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sub aspectul titularului dreptului de sesizare, al termenului în care acesta este îndrituit să sesizeze instanța constituțională, precum și al obiectului controlului de constituționalitate. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că primele două condiții se referă la regularitatea sesizării instanței constituționale, din perspectiva legalei sale sesizări, iar cea de-a treia vizează stabilirea sferei sale de competență, astfel încât urmează a fi cercetate în ordinea menționată, constatarea neîndeplinirii uneia având efecte dirimante și făcând inutilă analiza celorlalte condiții (a se vedea în acest sens Decizia nr. 334 din 10 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 455 din 31 mai 2018, paragraful 27, sau Decizia nr. 385 din 5 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 488 din 13 iunie 2018, paragraful 32).

41. Sub aspectul *titularului dreptului de sesizare*, sesizarea de neconstituționalitate a fost formulată de Președintele României, care, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Constituție și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, are dreptul de a sesiza Curtea Constituțională pentru exercitarea controlului de constituționalitate *a priori*, fiind, așadar, îndeplinită această primă condiție de admisibilitate.

42. Referitor la *termenul* în care poate fi sesizată instanța de control constituțional, potrivit art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, acesta este de 5 zile de la data depunerii legii adoptate la secretarii generali ai celor două Camere ale

Parlamentului, respectiv de 2 zile, începând de la același moment, dacă legea a fost adoptată în procedură de urgență. Totodată, în temeiul art. 146 lit. a) teza întâi din Legea fundamentală, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, care, potrivit art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se face în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii adoptate de Parlament. Cu privire la acest aspect, din consultarea fișei referitoare la derularea procedurii legislative, Curtea constată că legea supusă controlului a fost adoptată, în procedură de urgență, de Senat în data de 7 octombrie 2019 și de Camera Deputaților, în data de 3 iunie 2020, a fost depusă la secretarul general al Senatului pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la neconstituționalitatea legii în data de 3 iunie 2020 și trimisă spre promulgare, în data de 5 iunie 2020. Prezenta sesizare de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 24 iunie 2020. Într-o atare situație, luând act de faptul că sesizarea de neconstituționalitate a fost formulată în termenul de 20 de zile, prevăzut de art. 77 alin. (1) teza a doua din Constituție, se constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă sub aspectul respectării termenului în care poate fi sesizată instanța de control constituțional.

43. În vederea analizării îndeplinirii de către prezenta sesizare a celei de-a treia condiții de admisibilitate — *obiectul* controlului de constituționalitate, respectiv stabilirea sferei de competență a Curții cu privire la legea dedusă controlului, se constată că obiectul sesizării se încadrează în competența Curții, acesta vizând Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, lege adoptată de Parlament, dar nepromulgată. De asemenea, examinând temeiurile constituționale invocate în susținerea sesizării de neconstituționalitate, precum și motivarea formulată, se observă că obiectul criticii în prezenta cauză îl constituie procedura de adoptare a legii, precum și conținutul normativ al acesteia.

44. Așadar, nefiind incident un fine de neprimire a sesizării astfel formulate, Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr. 47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

45. Referitor la parcursul legislativ al legii supuse controlului de constituționalitate, conform informațiilor disponibile pe paginile oficiale de internet ale celor două Camere ale Parlamentului, Curtea observă că Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului a fost inițiat de Guvern și înregistrat la Senat pentru dezbateri în calitate de primă Camera sesizată, fiind încadrat în categoria legilor organice. Au fost anexate proiectului de lege: expunerea de motive, avizul Consiliului Legislativ nr. 485 din 14 iunie 2019, avizul Consiliului Economic și Social nr. 2.981 din 11 iunie 2019. La data de 24 iunie 2019, după înregistrare, proiectul de lege a fost transmis pentru rapoarte și avize la comisiile de specialitate. La data de 7 octombrie 2019, ca urmare a depășirii termenului de adoptare, potrivit art. 75 alin. (2) teza a treia din Constituție, proiectul de lege a fost adoptat de Senat și transmis Camerei Deputaților.

46. La data de 14 octombrie 2019, proiectul de lege a fost înregistrat la Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, la data de 3 iunie 2020 a fost adoptat cu amendamente de Plenul Camerei Deputaților, iar la data de 5 iunie 2020 a fost transmis Președintelui României, în vederea promulgării.

47. În continuare, analizând criticile de neconstituționalitate potrivit cărora legea, în ansamblul său, încalcă art. 61 coroborat cu art. 75 alin. (1), prin raportare la art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, precum și dispozițiile constituționale ale art. 75 alin. (4) și (5), deoarece prevederi ce conțin reglementări din

domeniul educației (art. I pct. 10, referitor la derularea în unitățile școlare a programelor de educație sanitară, precum și art. I pct. 12 privind instituirea unor obligații atât în sarcina copiilor și a părinților, precum și în sarcina cadrelor didactice și a personalului administrativ, în sensul menținerii unui climat pozitiv și incluziv în orice unitate de învățământ care să permită tuturor copiilor să fie acceptați) au fost adoptate de Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, deși trebuiau retrimise și supuse spre dezbateră și adoptare Senatului, Cameră care, în acest caz, avea competență decizională, Curtea constată că acestea nu pot fi reținute.

48. Astfel, în raport cu această critică, Curtea observă că, în esență, conținutul normativ al dispozițiilor art. I pct. 10 și 12 din legea supusă controlului de constituționalitate vizează aspecte privind programele de educație în unitățile școlare. În același timp, Curtea observă că Legea fundamentală nu cuprinde dispoziții exprese și nici nu impune reglementarea regimului juridic al programelor de educație în unitățile școlare, prin norme de natura legii organice. Domeniul legilor organice este foarte clar delimitat prin textul Constituției, art. 73 alin. (3) fiind de strictă interpretare (Decizia nr. 53 din 18 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 312 din 9 noiembrie 1994), astfel încât legiuitorul va adopta legi organice numai în respectivele domenii. Curtea, spre exemplu, prin Decizia nr. 88 din 2 iunie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 3 iunie 1998, Decizia nr. 548 din 15 mai 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 2 iulie 2008, sau Decizia nr. 786 din 13 mai 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 12 iunie 2009, a stabilit că este posibil ca o lege organică să cuprindă, din motive de politică legislativă, și norme de natura legii ordinare, dar fără ca aceste norme să dobândească natură organică, întrucât, altfel, s-ar extinde, implicit, domeniile rezervate de Constituție legii organice. În consecință, criteriul material este cel definitoriu pentru a analiza apartenența sau neapartenența unei reglementări la categoria legilor ordinare sau organice.

49. De asemenea, Curtea, în jurisprudența sa (de exemplu, Decizia nr. 392 din 2 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 667 din 11 septembrie 2014), a statuat că ori de câte ori o lege derogă de la o lege organică, ea trebuie calificată ca fiind organică, întrucât intervine tot în domeniul rezervat legii organice. Mai mult, având în vedere decizia mai sus citată, se poate concluziona în sensul că legiuitorul constituant a stabilit, în mod indirect, în cuprinsul conținutului normativ al art. 73 alin. (3) din Constituție, că reglementările derogatorii sau speciale de la cea generală în materie trebuie și ele adoptate, la rândul lor, tot printr-o lege din aceeași categorie. Altfel spus, Curtea a reținut că dispozițiile unei legi organice nu pot fi modificate decât prin norme cu aceeași forță juridică. În consecință, ceea ce este definitoriu pentru a delimita cele două categorii de legi este criteriul material al legii, respectiv conținutul său normativ (a se vedea și Decizia nr. 53 din 18 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 312 din 9 noiembrie 1994, Decizia nr. 88 din 2 iunie 1998, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 3 iunie 1998, și Decizia nr. 442 din 10 iunie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 526 din 15 iulie 2015).

50. În cauza de față, Curtea constată că legea supusă controlului de constituționalitate, modificând și completând Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, este o lege cu caracter organic. De altfel, așa cum rezultă și din mențiunea finală a acesteia, care atestă că „legea a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 și ale art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată”, legea a fost adoptată cu majoritatea cerută de Constituție pentru o lege organică. Însă regimul juridic al programelor de educație școlară, reglementat prin art. I pct. 10 și 12 din acest act normativ, nu poate fi circumscris domeniului prevăzut la art. 73 alin. (3) lit. n) — „*organizarea generală a învățământului*”, care vizează cadrul legal pentru

exercitarea, sub autoritatea statului român, a dreptului fundamental la învățatură, respectiv reglementările referitoare la structura, funcțiile, organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ de stat, particular și confesional. Prevederile art. I pct. 10 și 12 din legea supusă controlului de constituționalitate au ca obiect de reglementare un element conexe învățământului preuniversitar, nicidecum organizarea generală a învățământului. Regimul programelor de educație școlară nu poate fi subsumat nici art. 73 alin. (3) lit. t) din Constituție, printre „*celelalte domenii pentru care în Constituție se prevede adoptarea de legi organice*”, care sunt stabilite expres la art. 31 alin. (5), art. 40 alin. (3), art. 55 alin. (2), art. 58 alin. (3), art. 79 alin. (2), art. 102 alin. (3), art. 105 alin. (2), art. 117 alin. (3), art. 118 alin. (2) și (3), art. 120 alin. (2), art. 126 alin. (4) și (5) și art. 142 alin. (5) din Constituție (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 1.150 din 6 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 832 din 10 decembrie 2008).

51. În consecință, Curtea reține că prevederile art. I pct. 10 și 12 din legea criticată, sub aspectul reglementărilor pe care le cuprind, nu se încadrează în sfera de incidență a dispozițiilor art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție privind reglementarea prin lege organică a organizării generale a învățământului.

52. În ceea ce privește conflictul de competență decizională dintre Camera Deputaților și Senat, Curtea reține că, potrivit art. 75 alin. (1) din Constituție, „*Se supun spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului*”.

53. Potrivit art. 74 alin. (5) din Constituție, „*Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată*”. În ceea ce privește competența de a dezbate și a adopta proiectele de legi și propunerile legislative, dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituție stabilesc calitatea de primă Cameră sesizată, respectiv Cameră decizională, în funcție de materia de reglementare care face obiectul legiferării. Așa fiind, Curtea constată că dispozițiile constituționale ale art. 75 alin. (1) stabilesc criteriile în funcție de care fiecare Cameră își poate determina competența. În practică, se pot ivi situații în care unul și același act normativ să cuprindă dispoziții care aparțin mai multor domenii de reglementare, care intră în competența decizională a ambelor Camere. Pentru astfel de situații, dispozițiile art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție prevăd că „*(4) În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență*”, respectiv că „*(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere*” (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 1.018 din 19 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 22 iulie 2010).

54. Plecând de la aceste considerente, Curtea reține că, în cauza de față, legea criticată aparține categoriei legilor organice, fără a avea însă un obiect de reglementare circumscris dispozițiilor constituționale la care face referire art. 75 alin. (1) teza întâi din Constituție. În aceste condiții, potrivit art. 75

alin. (1) teza a doua din Constituție, proiectul de lege a fost supus dezbaterii și adoptării Senatului, ca primă Cameră sesizată, și, ulterior, Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Întrucât prevederile art. 1 pct. 10 și 12 din legea criticată, prin conținutul lor normativ, nu sunt de natură să determine, în conformitate cu art. 75 alin. (1) teza întâi din Constituție, competența decizională a Senatului, rezultă că prevederile art. 75 alin. (4) și (5) din Constituție referitoare la întoarcerea legii nu au aplicabilitate în cauza de față.

55. În consecință, Curtea constată că, în raport cu art. 61, art. 75 alin. (1) și art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție, precum și cu dispozițiile constituționale ale art. 75 alin. (4) și (5), obiecția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

56. În continuare, analizând obiecția de neconstituționalitate din perspectiva criticilor de neconstituționalitate extrinsecă referitoare la lipsa unei motivări a soluției normative cuprinse de art. 1 pct. 10 din legea criticată, formulate în raport cu dispozițiile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție, Curtea constată că acestea sunt neîntemeiate, pentru considerentele care urmează a fi prezentate.

57. Astfel, Curtea reține că, potrivit celor prezentate în cuprinsul *expunerii de motive* de către inițiatorul proiectului de lege, acesta are drept scop modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, urmărindu-se, ca impact social, „creșterea gradului de asigurare și garantare a drepturilor fiecărui copil, asigurând acoperirea problemelor apărute în practică în ceea ce privește concordanța în cadrul legislativ general la realitățile și evoluțiile înregistrate în societate”.

58. Distinct de *expunerea de motive*, Curtea observă că modificarea adusă art. 46 alin. (3) lit. i) din Legea nr. 272/2004 este rezultatul unui amendament adus în urma dezbaterii proiectului de lege la nivelul Camerei Deputaților, în calitate de Cameră decizională. Astfel cum rezultă din Raportul comun de înlocuire asupra Proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și asupra Proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copiilor din 2 iunie 2020, elaborat de Comisia juridică, de disciplină și imunități și Comisia pentru muncă și protecție socială, modificarea art. 46 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 272/2004 a fost motivată, în principal, prin faptul că „programele de educație pentru viață trebuie să conțină și elemente de educație civică, comunitară și financiară. În contextul actual al pandemiei, s-a observat că nevoie este ca populația să cunoască și să respecte regulile de igienă personală și sănătate, din responsabilitate pentru propria persoană și familie, dar și pentru societate. Este deci necesar ca în familie și în școală, copiii să își însușească un stil de viață sănătos, activ, să învețe regulile de igienă personală, de alimentație sănătoasă și echilibrată, prevenția bolilor, să înțeleagă nevoia mișcării și a practicării unui sport pentru îmbunătățirea stării de sănătate. De asemenea, ținând cont de faptul că România are un număr mare de avorturi și sarcini la minore, recunoaștem nevoia de educație sanitară, în vederea prevenirii sarcinilor la minore și a contractării bolilor cu transmitere sexuală. Aceasta trebuie însă făcută în conformitate cu tratatele internaționale în materie la care România este parte, numai cu acordul părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor, potrivit valorilor și criteriilor morale ale acestora”.

59. În acest context, raportat la criticile formulate de autorul sesizării, Curtea precizează că în jurisprudența sa recentă, exemplul fiind Decizia nr. 238 din 3 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 666 din 28 iulie 2020, s-a reținut că, de principiu, instanța de contencios constituțional nu poate exercita un control de constituționalitate al expunerilor de motive ale diverselor legi adoptate, întrucât expunerea de motive și cu atât mai puțin modul său de redactare nu au consacrat constituțională. Astfel, prin prisma art. 1 alin. (5) din Constituție, expunerea de motive este un document de motivare necesar în cadrul procedurii de adoptare a legilor, însă, odată adoptată legea, rolul său se subsumează uneia dintre metodele

interpretative existente, respectiv cea teleologică. Aceasta presupune stabilirea sensului unei dispoziții legale, ținându-se seama de finalitatea urmărită de legiuitor la adoptarea actului normativ din care face parte cea dispoziție. Așa fiind, expunerea de motive este doar un instrument dintre multe altele ale unei metode interpretative, iar împrejurarea că aceasta nu este suficient de precisă sau că nu lămurește toate aspectele de conținut ale normei nu duce la concluzia că însăși norma respectivă este neconstituțională, expunerea de motive având doar o funcție de suport în interpretarea normei adoptate. Or, dacă sensul normei poate fi înțeles/dedus prin alte metode interpretative decât cea teleologică sau chiar prin metoda teleologică, apelând la expunerea de motive, la stenogramele care consemnează dezbaterile parlamentare, la motivarea amendamentelor aduse, la rapoartele și avizele întocmite în procedura parlamentară, nu înseamnă că insuficiența motivării expunerii de motive duce la neconstituționalitatea legii. Din contră, dacă în urma parcurgerii tuturor metodelor interpretative, inclusiv a celei teleologice, se ajunge la concluzia că textul legal este neclar/imprescis/impredictibil, atunci se poate constata încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție. Curtea a mai statuat că exigențele de calitate a legii și cele privind modul de redactare a expunerii de motive sunt două chestiuni diferite între care nu se poate stabili o relație cauzală. În schimb, între acestea există o relație funcțională, în sensul că expunerea de motive poate ajuta la o mai bună înțelegere a dispozițiilor normative, mai ales a celor tehnice, care din start au un limbaj mai greu accesibil. Nu este însă rolul Curții Constituționale să analizeze ruperea acestei relații funcționale prin motivarea insuficientă a expunerii de motive. Un viciu de neconstituționalitate extrinsec al legii nu poate rezulta din chiar modul în care inițiatorul ei și-a motivat proiectul/proponerea legislativ(ă) în condițiile în care legea este rezultatul activității de legiferare a Parlamentului.

60. Așadar, având în vedere existența unei motivări cu privire la soluția legislativă cuprinsă de art. 1 pct. 10 din legea supusă controlului de constituționalitate și aplicând *mutatis mutandis* considerentele Deciziei nr. 238 din 3 iunie 2020, precitată, în prezenta cauză, instanța de contencios constituțional nu poate censura modul de redactare a motivărilor concepute de deputați, senatori sau Guvern, după caz, pe parcursul etapelor procedurii legislative parlamentare, astfel încât se constată că nu poate fi reținută critica de neconstituționalitate extrinsecă formulată de autorul sesizării.

61. În continuare, analizând criticile de neconstituționalitate privind încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, invocate prin prisma exigențelor de calitate a legii, Curtea reține că prevederile art. 1 pct. 10 din legea criticată stabilesc obligația organelor de specialitate ale administrației publice centrale, a autorităților administrației publice locale, precum și a oricăror alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății și în domeniul educației să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru derularea sistematică în unitățile școlare, cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor, de *programe de educație pentru viață, inclusiv educație sanitară*, în vederea prevenirii contractării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor.

62. Soluția legislativă nu are caracter de noutate, având în vedere că, în prezent, dispozițiile art. 46 alin. (3) lit. i) și j) din Legea nr. 272/2004, astfel cum a fost modificată și completată prin articolul unic pct. 1 și 2 din Legea nr. 45/2020, se referă la obligația organelor de specialitate ale administrației publice centrale, a autorităților administrației publice locale, precum și a oricăror alte instituții publice sau private cu atribuții în domeniul sănătății și în domeniul educației să adopte, în condițiile legii, toate măsurile necesare pentru derularea sistematică în unitățile școlare, cel puțin o dată pe semestru, de programe de educație pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contractării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor, precum și de programe de educație pentru sănătate, inclusiv pentru dezvoltarea capacităților psihoemoționale, a competențelor sociale și interpersonale. De asemenea, prevederile art. 52 alin. (1) lit. g) din Legea

nr. 272/2004 consacră obligația Ministerului Educației Naționale, a inspectoratelor școlare și a unităților de învățământ de a întreprinde măsuri pentru facilitarea accesului la programe de *educație pentru sănătate* al tuturor elevilor înscriși în învățământul preuniversitar.

63. În același timp, art. 3 lit. r) din Legea educației naționale nr. 1/2011 stabilește ca principiu care guvernează învățământul preuniversitar și superior, precum și învățarea pe tot parcursul vieții din România principiul promovării *educației pentru sănătate*, în timp ce art. 65 alin. (6¹) din Legea nr. 1/2011 instituie pentru Ministerul Educației Naționale și Ministerul Sănătății obligația de a elabora o strategie privind *educația pentru sănătate* și nutriție până la data de 31 decembrie 2019, strategia urmând fi transpusă în planurile-cadru de învățământ începând cu anul școlar 2020—2021.

64. În acest context normativ, Curtea reține că soluția legislativă cuprinsă de art. 1 pct. 10 din legea supusă controlului de constituționalitate se înscrie în marja de apreciere a legiuitorului, în contextul preocupării permanente de a asigura tuturor copiilor posibilitatea să beneficieze de o educație de bună calitate, care să le stimuleze dezvoltarea emoțională, socială, cognitivă și fizică, și să se bucure de o stare bună de sănătate, și reprezintă expresia opțiunii sale actuale, integrate conceptelor generale de educație și, în special, educație pentru sănătate, în cadrul protecției și promovării drepturilor copilului.

65. Din examinarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a instanței de contencios constituțional referitoare la cerințele de calitate a legii, Curtea observă că aceasta a avut în vedere aspecte intrinseci actului normativ, și anume diferite deficiențe sau insuficiențe de redactare care afectează claritatea, precizia, previzibilitatea și accesibilitatea normei juridice, iar prin nerespectarea acestor cerințe se aduce atingere unor drepturi, libertăți sau principii fundamentale. Astfel, Curtea Constituțională a constatat, de principiu, că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și de clar pentru a putea fi aplicat (a se vedea în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, Decizia nr. 903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 17 august 2010, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de

apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza *Sissanis împotriva României*, paragraful 66). O lege îndeplinește condițiile calitative impuse atât de Constituție, cât și de Convenție numai dacă norma este enunțată cu suficientă precizie pentru a permite cetățeanului să își adapteze conduita în funcție de aceasta, astfel încât, apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă și să își corecteze conduita. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu afectează însă previzibilitatea legii (în acest sens sunt, spre exemplu, Decizia Curții Constituționale nr. 1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 53 din 23 ianuarie 2012, și Decizia Curții Constituționale nr. 743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 579 din 16 august 2011, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, spre exemplu, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Cantoni împotriva Franței*, paragraful 29, Hotărârea din 25 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza *Wingrove împotriva Regatului Unit*, paragraful 40, Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, paragraful 59).

66. Din jurisprudența mai sus indicată se desprinde concluzia potrivit căreia, pentru relevanța constituțională a principiului legalității, esențial este ca prin folosirea unei tehnici legislative inadecvate, care să nu întrunească cerințele clarității, preciziei, previzibilității și ale accesibilității normei juridice, legiuitorul să fi adus atingere în final unor drepturi, libertăți sau principii de rang constituțional (a se vedea în acest sens Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 13 februarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 373 din 2 mai 2018).

67. Astfel, cu privire la criticile de neconstituționalitate privind încălcarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, Curtea constată că pretențiile vicii de constituționalitate invocate reprezintă, în realitate, o critică a unei opțiuni care aparține în exclusivitate legiuitorului, sub aspecte ce țin, în principal, de terminologia utilizată în cuprinsul normei juridice, și că, în cauza de față, acestea nu au, în sine, o reală substanță constituțională, deoarece nu este pusă în discuție afectarea unui drept, a unei libertăți sau a unui principiu fundamental. În consecință, aceste critici nu pot fi reținute, urmând ca, sub acest aspect, obiecția de neconstituționalitate să fie respinsă ca neîntemeiată.

68. Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiată obiecția de neconstituționalitate formulată de Președintele României și constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului este constituțională, în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 24 septembrie 2020.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Simina Popescu-Marin

ACTE ALE AUTORITĂȚII ELECTORALE PERMANENTE

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

RAPORT**detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Abălaru Iulian-Alexandru**

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Abălaru Iulian-Alexandru

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar și consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Dumbrăvița nr. 39 Timiș nr. 37	1	Abălaru Iulian-Alexandru	venituri proprii	11.150,00	—	—	—
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					11.150,00		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Dumbrăvița nr. 39 Timiș nr. 37	—	2.674,98	—	—	5.569,20	2.690,00	10,00
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					10.944,18		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					11.150,00		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					10.944,18		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Stiopoane Raluca Anamaria
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	6.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Achim Stefan-Decebal

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Achim Stefan-Decebal

Tipul procesului electoral: alegerea autorităților administrației publice locale din anul 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local, comuna Almașu Mare, județul Alba

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Nr. 13 — Comuna Almașu Mare	1	Achim Stefan-Decebal	—	0	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						0	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale						0	

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Nr. 13 — Comuna Almașu Mare	0	0	0	0	0	0	0
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						0	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						0	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						0	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Danciu Tamira Tania
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	7.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Agurida Ion

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Agurida Ion

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Baia de Fier	1	Agurida Ion		0	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						0	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Gorj	0	0	0	0	0	0	0
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						0	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						0	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						0	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Davidescu Constantin
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	13.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Alecsandru Dragoș

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților electorale, numele și prenumele candidatului independent: Alecsandru Dragoș

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar și consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Circumscripția nr. 1 Pitești	1	Alecsandru Dragoș	venituri proprii	4.000,00			
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					4.000,00		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Circumscripția nr. 1 Pitești		595,00			1.892,10	500,00	29,33
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central							
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					4.000,00		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					3.016,43		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Corbu Florin Adrian
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	9.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Alexandrescu Ana Florina-Katerina

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Alexandrescu Ana Florina-Katerina

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar în circumscripția electorală nr. 67 comuna Măneciu

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
67 Măneciu	1	Alexandrescu Ana Florina-Katerina	venituri proprii	20	—	—	—
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						20	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale						—	

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
67 Măneciu							20
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						20	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						20	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						20	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Văsioiu Gheorghe
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	5.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Almășan Ioan

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Almășan Ioan

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Bulzeștii de Sus	1	Almășan Ioan		0	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală							
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Bulzeștii de Sus	0	0	0	0	0	0	0
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						0	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						0	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						0	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Pasca Ioana Maria
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	12.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Amititeloai Alin

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Amititeloai Alin

Tipul procesului electoral: alegeri administrație publică locală

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar municipiul Deva

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
1 — Deva	1	Amititeloai Alin	venituri proprii	10.000	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					10.000		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale					0		

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
1 — Deva	3.570	2.500	0	600	3.000	0	42
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					9.712		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					10.000		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					9.712		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Mocan Emil
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	8.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Ancuta Teodor

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Ancuta Teodor

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
1 Sibiu	1	Ancuta Teodor	venituri proprii	4.300			
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						4.300	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
1 Sibiu				134	4.125,31		9
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central							
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						4.300	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						4.268,31	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Ancuta Daniela Eugenia
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	13.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Andronache Emanoel

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Andronache Emanoel

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Nr. 12 Petrila	1	Andronache Emanoel	venituri proprii	2.050,00	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					2.050,00		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Nr. 12 Petrila	0	0	0	150,00	1.350,00	500,00	23,00
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					2.000,00		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					2.050,00		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					2.023,00		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Cozma Viorica
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	7.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Antemie Cristinel Dinu

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Antemie Cristinel Dinu

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Frătăuții Vechi	1	Antemie Cristinel Dinu	venituri proprii	3.211,40			
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					3.211,40		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Frătăuții Vechi				190,40		3.000,00	
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					3.190,40		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					3.211,40		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					3.190,40		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Litvinchevici Ana Maria
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	6.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Anghel Ion-Eduard

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților electorale, numele și prenumele candidatului independent: Anghel Ion-Eduard

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Biroul electoral de circumscripție nr. 86 — Stâlpeni—Argeș		Anghel Ion-Eduard	venituri proprii	20,00			
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					20,00		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Biroul electoral de circumscripție nr. 86 — Stâlpeni—Argeș				0,00	0,00		0,00
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					0,00		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					20,00		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					0,00		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Milescu Gratian
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	13.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Antohi Adrian Gabriel

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Antohi Adrian Gabriel

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Consiliul Local Romanu	1	Antohi Adrian Gabriel	venituri proprii	773,6	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						773,6	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale						0	

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Consiliul Local Romanu	0	0	0	0	523,6	200	12,5
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						736,1	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						773,6	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						736,1	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Lefter Gilia
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	13.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T

detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale — candidat independent Ardelean Gavril

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Ardelean Gavril

Tipul procesului electoral: alegeri locale desfășurate în circumscripția 81 — Săcălaz, județul Timiș

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: primar

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
81 Săcălaz, județul Timiș	1	Ardelean Gavril	venituri proprii	700	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						700	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale						0	

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
81 Săcălaz, județul Timiș	0	0	0	0	0	0	0
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						0	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						700	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						0	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	S.C. AUDITEXPERT CONSULTANT — S.R.L.
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	5.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Arnautu Decebal

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Arnautu Decebal

Tipul procesului electoral: alegeri locale

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Nr. 5 Târgu-Neamț	1	Arnautu Decebal	venituri proprii	500	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală						500	
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale						0	

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Nr. 5 Târgu-Neamț	0	0	0	300	0	200	0
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central						500	
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						500	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						500	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Diaconu Silviu Stefan
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	6.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Aron Ciprian Sorin

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Aron Ciprian Sorin

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
24	1	Aron Ciprian Sorin	venituri proprii	2.912			
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					2.912		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale							

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
24				250	618	2.000	37
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					2.905		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					2.912		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					2.905		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Calugaru Maria
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	5.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
candidat independent Asandei Ionuț-Virgil

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Asandei Ionuț-Virgil

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat: consilier local

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depus contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
Circumscripția electorală nr. 3 Azuga	1	Asandei Ionuț-Virgil	venituri proprii — salarii	252	0	0	0
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					252		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale					0		

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Circumscripția electorală nr. 3 Azuga	252	0	0	238	238	0	14
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central					252		
...					...		
Cuantumul total al veniturilor electorale					252		
Cuantumul total al cheltuielilor electorale					252		

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	Sofian Sergiu-Mihai
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	9.10.2020

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

R A P O R T
detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale —
Asociația Partida Romilor „Pro Europa”

Denumirea partidului politic/alianței politice/organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, numele și prenumele candidatului independent: Asociația Partida Romilor „Pro Europa”

Tipul procesului electoral: alegeri locale 2020

Data desfășurării procesului electoral: 27 septembrie 2020

În cazul candidatului independent se înscrie și funcția pentru care acesta a candidat:

Venituri electorale							
Circumscripția electorală	Numărul candidaților din circumscripția electorală	Numele și prenumele candidaților care au depeș contribuții electorale	Proveniența contribuțiilor electorale ale candidaților (venituri proprii, donații sau împrumuturi)	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din venituri proprii	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din donații	Cuantumul total al contribuțiilor electorale ale candidaților provenite din împrumuturi	Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale virate în contul bancar județean sau al municipiului București
1	2	3	4	5	6	7	8
Județul Alba	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Arad	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Argeș	1	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	venituri proprii	65			
Județul Bacău	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Bihor	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Bistrița-Năsăud	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Botoșani		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Brașov	14	Muntean Ioan Claudiu	venituri proprii	584			
		Vaida Iulian Robert	venituri proprii	300			
		Balog Mihai Cosmin	venituri proprii	60			
		Ungur Nicolae	venituri proprii	36			
		Marsavela Virgil	venituri proprii	120			
		Caian Marius	venituri proprii	48			
		Burdulea Paul	venituri proprii	144			
		Biza Rapu Stelian	venituri proprii	1.000			
		Bamfi Arsenie	venituri proprii	120			
		Zamacau Gheorghe	venituri proprii	36			
		Constandin Ioan	venituri proprii	180			
		Badila Mariana	venituri proprii	120			
		Helerea Cosmin Mihai	venituri proprii	1.020			
Colibasi Mihai	venituri proprii	520					
Județul Buzău	1	Ursaru Vicent	venituri proprii	2.000			
Județul Călărași	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Cluj		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Constanța		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					54,51
Județul Covasna	1	Racolta Alexandru	venituri proprii	65			4,51
Județul Dâmbovița	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51

1	2	3	4	5	6	7	8
Județul Dolj		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Galați	4	Stoica Mitica	venituri proprii	5.850			
		Tabac Antonel	venituri proprii	1.700			
		Gotu Viorica	venituri proprii	5.700			
		Stanescu Lucian Ionut	venituri proprii	250			
Județul Gorj	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Hunedoara	0	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Ialomița	3	Manghenita Eracle	venituri proprii	1.000			
		Mihai Ion	venituri proprii	300			
		Dinu Iulian	venituri proprii	350			
Județul Iași	1	Hurdui Gruia	venituri proprii	2.223			
Județul Maramureș	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Mehedinți	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	69,51
Județul Mureș	8	Vonya Lukacs	venituri proprii	1.030			
		Bodi Eugen	venituri proprii	233			
		Jonas Levent	venituri proprii	573			
		Farkas Eduard	venituri proprii	295			
		Zamfir Aurel	venituri proprii	90			
		Gherbe Martin	venituri proprii	142			
		Bimbo Dinu	venituri proprii	183			
		Zszabo Imre	venituri proprii	380			
Județul Olt	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”	—	—	—	—	54,51
Județul Prahova	3	Marghiolescu Lucica	venituri proprii	1.015			
		Rupa Adrian Robert	venituri proprii	8.000			
		Lepadatu Florin	venituri proprii	1.000			
Județul Sălaj	1	Banta Lucian	venituri proprii	185			
		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					
Județul Satu Mare	1	Fogarasi Francisc	venituri proprii	85			
Sector 2, București	1	Petre Gheorghe	venituri proprii	600			
Sector 3, București	1	Cinca Mihai	venituri proprii	1.000			
Sector 5, București	1	Constantinescu Marius	venituri proprii	80			
Județul Sibiu	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Suceava	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Teleorman	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Timiș	-	Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Tulcea		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Vâlcea		Asociația Partida Romilor „Pro Europa”					69,51
Județul Vrancea							
Cuantumul total al veniturilor electorale în circumscripția electorală					38.682		
Cuantumul total al contribuțiilor electorale provenite din transferul fondurilor obținute în afara perioadei electorale					1.506,75		

Cheltuieli electorale							
Circumscripția electorală/Nivelul central	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală la radio, televiziune și în presa scrisă	Cuantumul total al cheltuielilor pentru producția și difuzarea materialelor de propagandă electorală online	Cuantumul total al cheltuielilor pentru cercetări sociologice	Cuantumul total al cheltuielilor pentru afișe electorale	Cuantumul total al cheltuielilor pentru broșuri, pliante și alte materiale de propagandă electorală tipărite	Cuantumul total al cheltuielilor pentru închirierea de spații și echipamente și cheltuielilor de protocol destinate organizării de evenimente cu tematică politică, economică, culturală sau socială, pentru transport și cazare, pentru asistență juridică și alte tipuri de consultanță, precum și pentru plata serviciilor mandatarilor financiari	Cuantumul total al cheltuielilor pentru comisioane bancare
Județul Alba						65	4,51
Județul Arad						65	4,51
Județul Argeș						65	
Județul Bacău						65	4,51
Județul Bihor						65	4,51
Județul Bistrița-Năsăud						65	4,51
Județul Botoșani						65	4,51
Județul Brașov	1.520				2.573	50	104,16
Județul Buzău				1.000	999,6	65	13
Județul Călărași						65	4,51
Județul Cluj						65	4,51
Județul Constanța						50	4,51
Județul Covasna						65	4,51
Județul Dâmbovița						65	4,51
Județul Dolj						65	4,51
Județul Galați				6.545	6.866,3	65	2,68
Județul Gorj						65	4,51
Județul Hunedoara						65	4,51
Județul Ialomița				155	1.392	65	21
Județul Iași					2.040	65	4,51
Județul Maramureș						65	4,51
Județul Mehedinți						65	4,51
Județul Mureș					2.850	65	10,51
Județul Olt						50	4,51
Județul Prahova				4.950	1.029,35	4.065	21,23
Județul Sălaj					112	65	11
Județul Satu Mare						65	4,51
Sector 2, București					499	65	4,51
Sector 3, București					826	65	4,51
Sector 5, București						65	4,51
Județul Sibiu						65	4,51
Județul Suceava						65	4,51
Județul Teleorman						65	4,51
Județul Timiș						65	4,51
Județul Tulcea						65	4,51
Județul Vâlcea						65	4,51
Județul Vrancea						0	0
Cuantumul total al cheltuielilor în circumscripția electorală/la nivel central							
...						...	
Cuantumul total al veniturilor electorale						40.188,72	
Cuantumul total al cheltuielilor electorale						39.962,11	

Numele și prenumele mandatarului financiar coordonator	AUDIT NORD EXPERT prin Aniculesei Viorica
Semnătura mandatarului financiar coordonator	
Data întocmirii raportului detaliat al veniturilor și cheltuielilor electorale	5.10.2020

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC
— Prețuri pentru anul 2020 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC
— Prețuri pentru anul 2020 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

